

595 (N/05). SILVA VALDIVIA, Bieito: “A lingua galega no sistema educativo de Galicia”, en Xoán Paulo Rodríguez Yáñez, Anxo M. Lorenzo Suárez e Fernando Ramallo (eds.), *Bilingualism and Education: From the Family to the School*, München, Lincom Europa, 2005:353-362 (= *Lincom Studies in Language Acquisition*; 12).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Despois dun breve repaso dos antecedentes históricos, ofrécese un diagnóstico da situación da lingua galega na escola ao longo das dúas últimas décadas, período da historia recente de Galicia en que este idioma dispuxo dunha regulamentación legal. Segundo o autor, “[t]rátase dunha etapa que, aínda que breve, foi intensa dabondo e coincidiu con transformacións socioculturais e tecnolóxicas tan decisivas para o futuro das linguas e culturas minoritarias que permite xa unha reflexión suficientemente fundada sobre os seus resultados pedagóxicos e sociolingüísticos” (p. 353). Conclúe cun balance pouco esperanzador, pois, entre outros aspectos, sinala que “[a] galeguización da vida académica foi [...] máis cativa do que a propia lexislación permitía, fundamentalmente, por dúas razóns: o escaso estímulo e vixilancia da administración educativa para garantir o seu cumprimento, e un insuficiente compromiso de moitos centros educativos para planificar a utilización da lingua galega máis alá dos mínimos establecidos pola lei” (p. 360). | Índice: 1. Antecedentes históricos | 2. O marco xurídico actual. Trazos definidores | 2.1. Escolarización dos nenos na súa L1 nos primeiros niveis educativos | 2.2. Integración escolar do alumnado independentemente da súa L1 | 2.3. Reparto curricular entre as dúas linguas oficiais e fixación dun número mínimo de áreas que se deben impartir en galego | 2.4. Compromiso dos centros educativos na planificación lingüística escolar | 3. Os resultados: un balance pouco esperanzador | 4. Conclusións.

596 (N/05). SILVA VALDIVIA, Bieito: “Converxencia e diverxencia en certas estruturas morfosintácticas do galego”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:259-281 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Prescrición e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. O autor comeza por recoñecer que a evolución do galego estivo moi condicionada polo contacto dependente que mantivo co castelán ao longo da historia; pero tamén salienta que “moitos procesos de converxencia con este idioma responden a derivas endóxeas, aínda que estas se puidesen ver favorecidas por esa situación de contacto” (p. 262). Este traballo constitúe “unha aproximación a varias estruturas morfolóxicas e sintácticas do galego que ofrecen diversas realizacións posibles: unha converxente ou máis próxima ao castelán e outra diverxente ou máis afastada. Trátase dun achegamento á situación social das mesmas entre alumnado de 4º da ESO co que se pretende testar a competencia desta poboación escolar en relación con esas diversas alternativas que ofrece o idioma e tamén, aínda que máis indirectamente, comprobar a dispoñibilidade das mesmas no repertorio verbal deses suxeitos. Consiste, xa que logo, nunha radiografía de situación que achega información sobre esas dúas cuestións, pero sen pescudar nas súas causas e sen pretender, en consecuencia, atribuír os resultados obtidos á exclusiva influencia do castelán” (ibid.). Como marco teórico, pártese do concepto de *interferencia negativa* formulado por

Eugenio Coseriu e aplicado ao contexto galego por Johannes Kabatek, que se basea na idea de que na práctica lingüística do individuo bilingüe non ten importancia só o que di, senón tamén o que non di; é dicir, as súas realizacións *negativas* por mor da interferencia. É un concepto que ten dúas facetas contrapostas e non excluíntes: por unha banda, a non realización das posibilidades diverxentes dunha lingua por darlle prioridade aos elementos que ten en común coa outra coa que está en contacto, e, en sentido contrario, a preferencia polos elementos distintos, coa conseguinte non realización dos elementos comúns.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [232] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

Vid. tamén as entradas 567-2, 573, 791.

52122 Ámbito da administración pública

Vid. as entradas 588, 589, 791.

52123 Ámbito dos medios de comunicación

597 (N/05). ANDIÓN FONTELA, María José: “Consideraciones sobre la convivencia castellano-gallego: tratamiento del fenómeno por parte de la prensa del siglo XX”, [Ed. en liña n.v.]: *RDV*, 4 [= Ana Rodríguez Barreiro e Ana García Lenza (coords.), *El contacto de lenguas*], 2005:93-104, <http://home.pages.at/resdi/Numeros/Numero4/Parte1_Art1.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 04/05/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Estúdase a presenza do galego na prensa escrita do séc. XX e a grande importancia que ten na normalización e normativización lingüística, posto que “contribuye en gran medida a la fijación del idioma” (p. 94). A análise distingue entre a primeira metade do século, época en que destaca o nacemento de *A Nosa Terra*, e a segunda, onde a presenza do galego é superior nos medios de comunicación, malia que a prensa escrita sexa “el campo que más se resiste y [en el que] sólo se cubre el espacio imprescindible para la correspondiente subvención del Gobierno autonómico o de otras instituciones por contribuir al fomento de la lengua y cultura gallegas” (p. 96). Segundo a autora, as causas da mínima presenza do galego neste ámbito son varias: o tipo de lingua empregado, a formación dos lectores basicamente en castelán, as reticencias dos profesionais a empregar o galego pola súa formación en castelán, etc. Así mesmo, analízase a calidade da lingua galega empregada na prensa escrita, onde se poden apreciar numerosos erros morfolóxicos, sintácticos e léxicos. Finalmente, a autora conclúe que cómpre unha maior presenza do galego e para iso é necesario que “el profesional sienta la lengua como algo suyo, que la respete y que sea fiel a la norma culta” (p. 103).

598 (N/05). DÍAZ NOCI, Javier / MESO AYERDI, Koldobika: “Plurilingüisme a la xarxa. Panorama de les diferents llengües espanyoles en els cibermitjans”, *Trípodos*, Extra 2005:389-402.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análizase o peso das linguas oficiais (castelán, catalán, galego e éuscaro) e non oficiais (caló, romaní, ladino, asturiano, aragonés, aranés) españolas nos cibermedios, considerando que o crecemento que estes están a experimentar pode ser decisivo para que moitas destas linguas perdan o tren do desenvolvemento e da modernidade. Céntrase, sobre todo, no ritmo de crecemento de información na Internet e no feito determinante para unha lingua de figurar nesta canle, como marca de modernidade. As achegas ao tema fanse de maneira cuantitativa. Para o caso do galego, sinálase que no ano 2004 estaba representado nun escaso 2.3 % (un total de 32 portais da Internet), sendo o de Vieiros o máis visitado polos internautas. Tamén se atende ás linguas estranxeiras en portais españois (inglés e alemán, fundamentalmente). Conclúese que “el cibermitjans espanyols reflecteixen la riqueza lingüística d’Espanya, però no totes les lengües hi són representades” (p. 400), estando moi desprotexidas tamén neste aspecto aquelas que non teñen rango de oficialidade.

599 (R/05). DOBAO, Xosé Antón L.: “O discurso oral público galego”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:297-306. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO FORMAL)

Análizase o discurso oral público galego que integra os medios de comunicación, o teatro, os discursos parlamentarios, actos litúrxicos, etc. É neste eido onde, segundo o autor, se xoga “parte do prestixio social da lingua e a súa eficacia comunicativa” (p. 298) e onde se define a variedade formal da lingua. Análizanse os erros máis frecuentes neste tipo de discursos (entre outros, a indistinción entre vogais abertas e pechadas, a despalatalización da consoante prepalatal fricativa xorda e a entoación castelá). Segundo o autor, este modelo reflicte a situación sociolingüística de Galicia, que provoca que en contextos formais a lingua empregada “soe pouco a galego” (p. 301). O autor propón a escolla dun modelo de discurso oral, a codificación explícita deste e a súa execución.

RECS.: Luz Méndez, “O modelo de galego oral na televisión”, en Xosé Ramón Freixeiro, Marisol Ríos e Lucía Filloy (eds.), *Lingua e Comunicación: IV Xornadas sobre Lingua e Usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística / Servizo de Publicacións, 2008:119-133 [129] (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 93).

600 (R/05). HERMIDA GULÍAS, Carme: “Presenza do galego nos medios de comunicación”, en Xosé López (coord.), *A comunicación en Galicia 2004*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, Sección de Comunicación, [2004]:131-148 (= *Informes*). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/comunicación_2004.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 09/02/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análizase a presenza da lingua galega nos medios de comunicación, tanto no que se refire á información como á publicidade, entrevistas, opinión, etc., distinguindo entre prensa escrita (diaria / non diaria),

radio (emisoras estatais, galegas e locais), televisión (estatal, galega e local) e internet. Conclúese que a lingua empregada pola maioría dos medios é o castelán, o cal contrasta coa lingua empregada polos galegos. Sinálase, ademais, que as empresas de comunicación afirman que a razón pola cal escollen o castelán e non o galego é que dispoñen “de enquisas internas -non difundidas- que indican que os seus receptores non admitirían un maior uso do galego” (p. 146), se ben isto entra en contradición cos datos publicados en *A información en galego* (1996, vid. BILEGA 5575) onde os enquisados son favorables a unha maior presenza do galego nos medios. Segundo a autora, “o único argumento que os medios poden presentar para non aumentar o uso do galego para verbalizar os seus contidos é a falta de interese por este idioma” (p. 147).

601 (R/05). RODRÍGUEZ, LOIS / ROMERO, DANIEL: “Internet, novos vieiros para o galego”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:217-225. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Desde unha perspectiva globalizadora, faise un repaso histórico do emprego da lingua galega na Internet, entendida esta como o máis novo medio de comunicación de masas. Despois dunha breve contextualización histórica a nivel mundial e español, o traballo debrúzase sobre aspectos como a incorporación e emprego de materiais en lingua galega elaborados por algunhas empresas, a aparición de edicións en liña dalgúns medios de comunicación galegos, o comezo da prestación de servizos en liña por parte das administracións autonómica e local, a automatización da listaxe Galicia-L e o nacemento do grupo de novas [soc.culture.galiza](http://soc.culture.galiza.com). Como remate, ofrécese unha táboa estatística co número de páxinas web en galego e unhas breves reflexións acerca da importancia da sociedade da información como factor de desenvolvemento social e económico.

602 (N/05). SILVA DOMÍNGUEZ, Carme: “Publicidade e lingua galega na prensa escrita. Estudo dun corpus composto por materiais de cinco xornais galegos”, *RGaF*, 6, 2005:123-156.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Traballo que ofrece unha cata na situación da lingua galega nos xornais de Galicia a través do exame da lingua dos textos publicitarios que se inseriron durante unha semana do mes de setembro de 2003 en cinco destas publicacións: *La Voz de Galicia*, *Faro de Vigo*, *El Correo Gallego*, *El Progreso* e *Galicia Hoxe*. A autora mantén a tese de que a diversa posición que cada cabeceira ocupa no sistema mediático galego e español repercute en gran medida nas súas decisións lingüísticas. Tamén no caso da publicidade, malia o seu carácter supostamente “libre” e aberto á sociedade, é posible albiscar pegadas e influencias das especiais circunstancias que determinan o posicionamento político, social e lingüístico dos diarios [Adaptación do resumo que aparece na publicación]. | Índice: 1. Introducción | 2. Estrutura do traballo e deseño do corpus | 3. Aspectos previos que cómpre ter en conta | 3.1. A estrutura dos grupos xornalísticos do Estado español | 3.2. Principais características do modelo galego de prensa | 3.3. Publicidade galega, publicidade en galego | 3.4. Prensa e lingua en Galicia | 4. Estudo do corpus de traballo | 4.1. Número

de anuncios/día: porcentaxe en galego | 4.2. Número de anuncios/xornal: porcentaxe en galego | 4.3. O galego en textos de autopublicidade das propias cabeceiras e de promocións | 4.4. A lingua galega e a publicidade institucional | 4.5. Publicidade privada en galego | 4.6. Anuncios de gran formato | 5. Conclusións.

603 (R/05). VEIGA, Raúl: “A lingua do noso audiovisual”, en Comisión Técnica de Cinematografía e Artes Visuais, *Libro branco de cinematografía e artes visuais en Galicia*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, Sección de Artes Plásticas, 2004:311-330 (= *Colección Base*). | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/libro_branco_cine.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/03/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIAFÁSICA (LINGUA DA TELEVISIÓN)

Análise da situación da lingua galega no ámbito audiovisual: dificultades existentes, presenza na dobraxe, a produción propia en galego, o tipo de rexistro empregado, a utilización de variantes dialectais, etc.

Vid. tamén as entradas 3, 650, 836, 1166.

52124 Ámbito relixioso

Vid. as entradas 599, 735.

52125 Ámbito socioeconómico

604 (R/05). FORMOSO GOSENDE, Valentina: “Apuntamentos sobre a lingua galega na empresa no século XX = Some Remarks on the Use of Galician Language Within the Bussiness Sector in the 20th Century”, *Madrygal*, 7, 2004:51-62. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUUCM/revistas/fll/11389664/articulos/MADR0404110051A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Analiza o grao de presenza da lingua galega no mundo empresarial, basicamente no período que abrangue desde a aprobación do Estatuto de Autonomía para Galicia [Lei Orgánica 1/1981, do 6 de abril (BOE do 28/04/1981)] ata o ano 1999. Son obxecto de análise as actuacións levadas a cabo desde a Administración para fomentar o uso da lingua neste ámbito -materiais de apoio, campañas de concienciación, pero basicamente subvencións- e os seus escasos resultados.

Vid. tamén as entradas 602, 1166.

52126 Ámbito da literatura

605 (N/05). ARES VÁZQUEZ, Carme: “Da fala á literatura: algunhas reflexións lingüísticas de Ánxel Fole”, en Ana Isabel Boullón Agrelo, Xosé Luis Couceiro Pérez e Francisco Fernández Rei (eds.), *As tebras alumeadas: Estudos filolóxicos ofrecidos en homenaxe a Ramón Lorenzo*, [Promovido polo] Departamento de Filoloxía Galega, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2005:291-306 (= *Homenaxes*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Estúdanse catro textos en que Ánxel Fole (1903-1986) reflexiona sobre a lingua galega: “Terra do Caurel” (en *Á lus do candil: Contos a carón do lume*, 1953), “O Grande Parladoiro” (en *Terra Brava: Contos da solaina*, 1955), “Soleira. Terra de Quiroga” (en *Pauto do demo*, 2ª ed., 1970), e “Soleira” (en *Contos da néboa*, 1973). A autora estrutura o traballo nunha breve introdución seguida dunhas “Reflexións sobre a lingua” (p. 295-305), organizadas en catro apdos.: 1) Ortografía; 2) Fonética; 3) Morfoloxía; 4) Léxico. No último recóllense voces populares que Ánxel Fole tentou destacar nas súas obras: *cinguideoiro, demouca, derramar, esfragarse, facenda, liame, mata, morodo, subaixos, renartes, solertes, tarxa, velliños, vena, venaqueiro, A Veneira* (A Pobra do Brollón, LU), *xíbaros, túzaros, búlgaros, xuncir, alustrar, Deus, adeus, murador, muradeira, murear, murar, ventá, andras, choupiés, de cuelga, esgomelar, esgamelar, eslumecer, inzar, mazaira, sentir*.

Vid. tamén a entrada 574.

52127 Outras análises sociolingüísticas

606 (N/05). ÁLVAREZ CÁCCAMO, Celso: “Línguas de mar adentro: Universalidade e hierarquías lingüísticas”, [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego da Língua, 4-IV-2005, <http://www.agal-gz.org/modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=111>, [Formato: PDF comprimido], [Consulta: 22/05/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Analiza as situacións lingüísticas que amosa o filme de Alejandro Amenábar, *Mar adentro* (2004): as relacións lingüísticas entre os distintos personaxes e a posición que ocupan as tres linguas empregadas (castelán, catalán e galego). Segundo o autor, “*Mar adentro* diz que qualquer das três linguas veicula os sentimentos. Mas também diz que a razão se exprime em espanhol ou catalão”.

607 (N/05). FORMOSO GOSENDE, Valentina: *A lingua galega no ámbito empresarial: Usos e representacións sociolingüísticas*, Tese de Doutoramento, Universidade de Santiago, Facultade de Filoloxía, Departamento de Filoloxía Galega, 2005, 625 p. | [Ed. dix.]: [Santiago de Compostela], Universidade de Santiago, Servizo de Publicacións e Intercambio Científico, [2005], 1 CD-ROM / Formato: PDF (= *Teses de doutoramento da Universidade de Santiago de Compostela. Filoloxía*). | [Ed. en liña n.v.]: <http://iacobus.usc.es/search*gag/aFormoso+Gosende/aformoso+gosende/1%2C1%2C13%2CB/l856&FF=aformoso+gosende+valentina&7%2C%2C13%2C1%2C0>, [Consulta: 05/06/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Ampla análise da situación da lingua galega no ámbito empresarial, a partir da consideración de que o mundo económico é clave para a normalización do idioma e de que é urxente a realización dunha correcta planificación de medidas de actuación que deben estar baseadas no coñecemento da realidade existente. Na primeira parte (“Empresa e lingua galega: cuestións xerais”) trátanse aspectos relacionados coas características do ámbito empresarial galego, as particularidades do seu nacemento e a súa evolución histórica. Preténdense atopar as claves que expliquen o establecemento dos diferentes usos lingüísticos neste eido, partindo de informantes que traballan directamente nel e continuando cunha pescuda minuciosa da documentación existente tanto arredor das axudas da administración para a promoción do galego no ámbito empresarial, como de todo o proceso de normalización lingüística. Na segunda parte (“A lingua galega no ámbito empresarial: Análise empírica en Santiago de Compostela”) lévase a cabo unha detallada análise dos usos e as representacións sociolingüísticas dentro do ámbito empresarial compostelán, combinando a metodoloxía cuantitativa (enquisas) e cualitativa (nomeadamente, a entrevista en profundidade). O obxectivo é a descrición, distribución e motivación dos usos nas empresas a través da narración e interpretación dos protagonistas dos feitos: empresarios e traballadores. | Principais apdos. do índice: Introducción | Parte I: Empresa e lingua galega. Cuestións xerais | 1. A empresa e a súa historia en Galicia | 2. Apuntamentos para unha historia da normalización lingüística no ámbito empresarial | Parte II: A lingua galega no ámbito empresarial. Análise empírica en Santiago de Compostela | 3. O estado da cuestión en Santiago de Compostela | 4. Parámetros teóricos para a análise empírica | 5. Metodoloxía | 6. Análise dos grupos de discusión. As representacións sobre o galego no ámbito da empresa | 7. Análise das enquisas | Conclusión final.

608 (N/05). GARCÍA NEGRO, María Pilar: “O galego e a cidade da Coruña. Pasado e presente. III”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:139-144 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Faise unha “fotografía sociolóxica da cidade da Coruña canto aos usos da lingua” que, na opinión da autora, “ten toda unha parte explicativa común coa nación, común por tanto con toda Galicia, e ten unha parte de especificidade” (p. 139).

609 (R/05). NOGUEIRA FOS, Rubén / RODRÍGUEZ GIL, Israel: “Un microcosmos sociolingüístico na Galicia urbana: fenómenos de microconverxencia lingüística no *Corte Inglés* de Vigo”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2003:542-553, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo,

[2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/04/Nogueira.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Estudo realizado en *El Corte Inglés* de Vigo co fin de analizar a converxencia lingüística entre vendedor e cliente. Os autores, tras realizar un traballo de campo, conclúen que “o galego é un código marcado, non habitual, no Corte Inglés, que por forza ha provocar reaccións visibles a través de estratexias de acomodación lingüística” (p. 553), como, por exemplo, o emprego do dativo de solidariedade falando en castelán, sufixos apreciativos, emprego dun castelán descoidado, plurais inclusivos e a utilización de expresións mínimas en galego.

610 (R/05). PENA, Alberto: “A comunicación publicitaria e corporativa”, en Xosé López (coord.), *A comunicación en Galicia 2004*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, Sección de Comunicación, [2004]:75-93 (= *Informes*). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/comunicación_2004.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 09/02/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Vid. o apdo. “O uso da lingua galega na comunicación publicitaria” (p. 84-88), en que se constata a escasa presenza do galego no mundo da publicidade e o carácter rural que se lle atribúe, ao ser maior a súa presenza cando os destinatarios son xente de idade e do ámbito rural. Sinálase tamén que as empresas empregan a lingua galega cando queren adoptar un posicionamento solidario. No que respecta á publicidade de institucións públicas, criticase o intento de empregar unha lingua o *menos galega* posible, “un novo idioma que podería chamarse algo así como galegoñol” (p. 87).

611 (R/05). PEREIRO ROZAS, Arturo X. / JUNCOS-RABADÁN, Onésimo: “Interpretación en clave actitudinal dos datos aportados polo Seminario de Sociolingüística (R.A.G.)”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:1114-1119, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/06/Pereiro.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

A partir dos datos do *Mapa Sociolingüístico de Galicia [Lingua inicial e competencia lingüística en Galicia (1994, vid. BILEGA 3481); Usos lingüísticos en Galicia (1995, vid. BILEGA 5202); Actitudes lingüísticas en Galicia (1996, vid. BILEGA 6799)]* analízanse as repercusións que teñen as actitudes lingüísticas naqueles ámbitos que máis lle afectan á persoa: a familia, o ensino e as relacións sociais de tipo interpersoal.

612 (N/05). RIVAS, Sabela: “O galego e a cidade da Coruña. Pasado e presente. I”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo

de Normalización Lingüística, 2005:133-134 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Resúmese a andaina das Escolas de Ensino Galego entre o 1924 e 1936.

613 (R/05). VV. AA.: “El teatro gallego”, *Revista Gallega*, IX/412, 1903:1-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O artigo recolle varias cartas de felicitación enviadas a Galo Salinas tras a estrea da súa obra de teatro *¡Filla...!* (publicada na Coruña, Imp. A Gutenberg, 1892). Nelas abundan argumentos a favor da necesidade de expresar os sentimentos na lingua na que se pensan (neste caso, en galego).

Vid. tamén as entradas 121, 599, 603, 773, 833-1.

521271 Traballos sobre grupos de idade

614 (R/05). CASARES BERG, Håkan / FERNÁNDEZ SALGADO, Antonio / LOREDO GUTIÉRREZ, Xoaquín / SUÁREZ FERNÁNDEZ, Isabel / PEREIRO ROZAS, Arturo X. / GONZÁLEZ GONZÁLEZ, Manuel / RODRÍGUEZ NEIRA, Modesto Aníbal / DOSIL MACEIRA, Agustín / PÉREZ VILARIÑO, José: “Actitudes lingüísticas de mozos e mozas galegos: unha exploración con entrevistas en profundidade”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:1625-1642, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/09/03.%20Hakan%20Casares%20et%20al..pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Mediante o recurso á técnica da entrevista en profundidade con preguntas listadas, os autores tratan de achegarse “ás representacións asociadas ás dúas linguas en contacto [galego e castelán] e ós acontecementos vividos de forma individual en torno a elas” (p. 1625). Sen deixar de ter en conta os discursos verbo da lingua que elaboran os suxeitos, “boa parte da entrevista aborda outro tipo de cuestións relacionadas coas súas historias persoais que poden orientar na interpretación da falta de consistencia, que mesmo se ten interpretado como unha aparente contradición, entre actitudes e condutas lingüísticas nos diferentes estudos sociolingüísticos realizados entre mozos galegos” (p. 1625-1626). Esa falta de consistencia amosaríase nas actitudes xerais positivas cara ao galego e o uso

pouco estendido do mesmo entre ese sector da poboación. O traballo trata de afondar nas causas desa inconsistencia no plano das actitudes, a través da ilustración con parte dos resultados obtidos do diagnóstico actitudinal realizado para o proxecto “Deseño de medidas para mellora-las actitudes cara ó galego e incrementa-lo seu uso” (2002, vid. *BILEGA* 11780), desenvolvido polo Seminario de Sociolingüística da Real Academia Galega.

615 (R/05). LOREDO GUTIÉRREZ, Xoaquín / PEREIRO ROZAS, Arturo X. / CASARES BERG, Håkan / SUÁREZ FERNÁNDEZ, Isabel / FERNÁNDEZ SALGADO, Antonio / REAL DEUS, Eulogio: “Medición indirecta das actitudes lingüísticas dos mozos galegos coa técnica *matched-guise*: estereotipos físicos”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:1707-1724, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/09/08.%20Xaquín%20Loredo%20et%20al..pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Os datos do *Mapa Sociolingüístico de Galicia* (vid. *BILEGA* 3481, 5202, 6799) testemuñan a importancia da variable idade para explicar as diferenzas nos usos lingüísticos entre o galego e o castelán: “A medida que a idade descende prodúcese unha diminución progresiva do galego como lingua habitual, circunstancia que se agrava se o seu hábitat de residencia é urbano” (p. 1707). Canto ás actitudes lingüísticas dos mozos galegos, os estudos realizados non amosan “unhas actitudes lingüísticas *consistentes* coa diminución do uso, senón que incluso informan de que as persoas máis novas son as que presentan unhas actitudes máis favorables cara ao emprego do galego (p. 1707-1708). Porén, eses estudos “non permiten facer unha valoración actitudinal distintiva das características fonéticas e prosódicas (i.e., acento) propias das distintas variedades lingüísticas, senón que maioritariamente sondan de xeito directo as referidas a unha e outra lingua (i.e., galego e castelán), por medio de cuestionarios” (p. 1708). Tratando de superar esta limitación e mediante o recurso á técnica de *matched-guise*, o obxectivo deste traballo é “sondar estereotipos físicos asociados ás variedades lingüísticas das dúas linguas que coexisten en Galicia. Con este propósito, utilizouse a información verbal procedente de dous falantes que se expresan publicamente nas variedades lingüísticas manipuladas. O universo obxecto do estudo foron mozos de 14 a 20 anos de toda Galicia que cursaban educación secundaria obrigatoria, ciclos formativos e bacharelato. O contexto elixido foron os medios de comunicación, xa que estes constitúen o ámbito de uso público por excelencia da lingua, polo que pode ser considerado idóneo para sondar as valoracións que os mozos fan dos falantes que empregan publicamente as diferentes variedades” (p. 1709).

616 (R/05). RIVERO, Manuel: “Da perda de talento á cultura dos genéricos”, [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego da Língua, 30-X-2004, <<http://www.agal-gz.org/modules.php?name=Downloads&do=getit&lid=100>>, [Formato: PDF comprimido], [Consulta: 23/05/2006]. | [Reed.]: *Agália*, 81-82, 2005:203-213.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Analiza a perda de vocabulario referido á flora e á fauna na poboación máis nova, con tendencia a empregar nomes xenéricos. O estudo está baseado nas enquisas realizadas a 107 persoas de tres parroquias da Limia Baixa e unha da Mariña lucense, en que se lles preguntaban nomes de paxaros, herbas e tipos de peras e mazás. No “Anexo” inclúense os nomes máis reiterados segundo a idade dos informantes, constantándose a perda de vocabulario nestes eidos na xente máis nova, coa tendencia ao emprego dos nomes xenéricos.

617 (R/05). SUÁREZ FERNÁNDEZ, Isabel / CASARES BERG, Håkan / FERNÁNDEZ SALGADO, Antonio / LOREDO GUTIÉRREZ, Xoaquín / GONZÁLEZ GONZÁLEZ, Manuel / RODRÍGUEZ NEIRA, Modesto Aníbal / DOSIL MACEIRA, Agustín / PÉREZ VILARIÑO, José: “Aproximación cualitativa ás actitudes lingüísticas dos mozos galegos. Resultados dunha investigación baseada en grupos de discusión”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:1725-1740, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/09/09.%20Isabel%20Suarez.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Os estudos sociolingüísticos desenvolvidos en Galicia na década de 1990 adoitan informar de elevadas competencias na lingua galega e dunha mellora nas actitudes xerais cara a ela que, porén, non se corresponden con maiores niveis de uso por parte da poboación. Esta aparente inconsistencia resulta especialmente evidente nos grupos de idade máis novos, no ámbito urbano e nos sectores sociais máis favorecidos. A constatación desta tendencia vén cuestionar as predicións que na década de 1970 auguraban unha recuperación do galego nas zonas máis urbanizadas e entre os máis mozos e cultivados. Para tratar de determinar a natureza desta inconsistencia entre usos e actitudes lingüísticas que amosa a mocidade galega están a desenvolverse novas liñas de investigación que, fronte ás técnicas de medición directa das actitudes lingüísticas, mostran a idoneidade de técnicas de medición indirecta. As últimas son as que se adoptan neste traballo, que ofrece resultados dunha investigación baseada na aproximación cualitativa ás actitudes lingüísticas dos mozos galegos empregando como técnica de análise o grupo de discusión. Os autores parten da hipótese de que “entre os mozos galegos existen actitudes máis negativas cara ó galego do que atopan os estudos que empregan técnicas cuantitativas de medición e que estas poderían emerxer recreando escenarios onde se puideran observar discursos sociais que evitasen as distorsións que ocasiona o fenómeno da desexabilidade social na medición das actitudes lingüísticas mediante cuestionarios” (p. 1726). Os resultados aquí expostos foron “obtidos mediante a elaboración de 13 grupos de discusión integrados por mozos galegos con idades comprendidas entre os 17 e os 28 anos. As definicións que van facer os actores da situación actual da lingua galega difiren notablemente segundo as variables tomadas en consideración no deseño dos grupos. Estas eran a lingua habitual dos participantes e o seu lugar de residencia. Así, mentres para moitos castelanfalantes urbanos a situación do galego mellorou notablemente nos últimos anos, sendo percibido nalgúns casos este avance como excesivamente acelerado e *forzado*, os galegofalantes do mesmo tipo de hábitat definen a situación en termos de minorización respecto do castelán. Presumíase ademais que poderían existir diferentes discursos en función da idade e o xénero do[s] actua[n]tes, polo que se tratou

de respectar certa heteroxeneidade na distribución destas características nos diferentes grupos" (p. 1726-1727). En definitiva, "[m]ediante a análise dos discursos relativos ás valoracións sociais en torno á lingua achegámonos ás representacións da realidade social da lingua galega e, deste xeito, tratamos de desentrañar as actitudes subxacentes nos diferentes tipos de discurso e as súas implicacións no comportamento lingüístico dos distintos grupos sociais" (p. 1727).

Vid. tamén as entradas 563, 576, 590, 592, 835.

521272 Traballos sobre zonas xeográficas

618 (N/05). ASAKA, Takekazu: "Galicia igai no Galisiago no jookyo [= A situación actual do galego exterior]", *JTsC*, 38, 2005:187-206.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIATÓPICA (FALAS GALEGAS DE ASTURIAS, FALAS GALEGAS DE LEÓN, FALAS GALEGAS DE ZAMORA, FALAS GALEGAS DE ESTREMADURA)

619 (R/05). FERNÁNDEZ IGLESIAS, Pilar / RIAL HERMELO, Raquel: "Redes de relación social, usos lingüísticos e identidades nun núcleo rural galego", [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:54-68, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/01/Fernandez.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise dos usos lingüísticos dos habitantes de Santa María de Campo (PO) na que se ofrecen datos do emprego do galego e do castelán segundo a idade, as relacións de parentesco e coa xente de fóra do lugar.

620 (N/05). SOTO ANDIÓN, Xosé / VIDAL MEIXÓN, Ana: "Sobre actitudes y usos lingüísticos en dos municipios interiores de Galicia", *Revue Romane*, 40/2, 2005:177-198. | [Ed. facs. en liña]: [Oxford], Publishing Technology, Ingenta, [2005], <<http://www.ingentaconnect.com/>>, Formato: PDF, [Consulta: 22/12/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análizase o contacto entre o galego e o castelán en individuos de núcleos rurais e semiurbanos pertencentes aos concellos limítrofes de Forcarei (PO) e Cotobade (PO), unha zona do interior da provincia de Pontevedra que ata agora recibiu pouca atención nos estudos lingüísticos galegos. O obxectivo inmediato do traballo é ofrecer unha serie de datos que manifestan tendencias verbo das actitudes e usos lingüísticos dos falantes desta zona. Baséase nunha investigación empírica mediante a cal se elaborou un corpus oral que inclúe informantes de todas as idades (un total de 73 individuos e preto de 60 horas de gravación). O método de mostraxe e recollida de datos consistiu nun diálogo cos

informantes, acompañado dun cuestionario de preguntas directas relacionadas coas actitudes e usos lingüísticos; as entrevistas realizáronse de forma individual ou en grupos de dous, nun contexto de carácter informal, tratando temas de actualidade e de carácter etnográfico. Os informantes agrupáronse en tres sectores de idade (xeración vella / intermedia / nova) e en dous ámbitos xeográficos (medio rural / medio semiurbano). Nas conclusións sinábase que “en la zona estudiada se pasa de una población monolingüe en gallego, constituída por individuos de la generación mayor, tanto del área semiurbana como del medio rural, la generación intermedia rural y la semiurbana de más de 45 años, a otra población bilingüe en gallego y castellano, integrada por la generación intermedia semiurbana y rural así como por los jóvenes” (p. 194). Por outra banda, “[l]as iniciativas del gobierno autonómico en el terreno de la normalización lingüística no han conseguido frenar la pérdida de gallegohablantes en el núcleo semiurbano de estos municipios ni de otros de Galicia, por carecer de la adecuada gestión lingüística y de planes de normalización [...]. Si bien el descenso en el entorno semiurbano resulta menos acentuado que en áreas propiamente urbanas, también hay que advertir de que se ven atisbos de un proceso de desgalleguización en familias de núcleos estrictamente rurales o aldeas pequeñas. Lo que sí se ha conseguido ha sido elevar el prestigio de la lengua propia y superar ciertos recelos” (p. 194).

621 (N/05). SOUTO, Xurxo: “O centro e a periferia. A vivencia do emprego do galego na Coruña”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:51-63 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A partir da experiencia laboral do autor en programas como “A tropa da tralla”, dáse unha visión da cidade da Coruña como urbe que resume a situación sociolingüística de Galicia. Este contexto serve como pretexto para ir introducindo diferentes anécdotas que lle aconteceron ao autor na radio en relación con distintos aspectos da realidade cultural galega.

622 (N/05). TATO FONTAÍÑA, Laura: “O galego en Ferrol: a historia”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:127-132 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Conferencia sobre a historia do emprego do galego na cidade de Ferrol a partir de datos relativos ao ámbito literario, especialmente o teatral.

Vid. tamén as entradas 528, 533, 539.

521273 Traballos sobre comunidades de emigrantes

623 (R/05). CARRACEDO DOVAL, Juan José: “O galego dos emigrantes en París”, *Madrygal*, 4, 2001:33-43. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fll/11389664/articulos/MADR0101110033A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

O traballo pretende amosar a “evolución sufrida pola lingua galega nunha comunidade moi ben delimitada e a influencia que o galego materno tivo sobre o francés deprendido en París” (p. 33). A primeira parte contén unha breve descrición do grupo poboacional que serve de mostra ao estudo. A segunda é a análise propiamente lingüística centrada en catro niveis: léxico-semántico, fonético-fonolóxico, morfolóxico e sintáctico. Finalmente, reflexiónase tamén sobre as causas que poden motivar as interferencias lingüísticas.

624 (N/04). GUGENBERGER, Eva: “*A ghallega que é ben ghallega é repiola*: El gallego de Buenos Aires entre la gheada y el lunfardo”, en Georg Kremnitz e Joachim Born (comps.), *Lenguas, literaturas y sociedad en la Argentina: Diálogos sobre la investigación en Argentina, Uruguay y en países germanófonos: Actas del coloquio (Viena, 25 - 28 de marzo de 2003)*, Wien, Praesens, 2004:147-166.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

625 (R/05). GUGENBERGER, Eva: “Consecuencias do contacto lingüístico entre o galego e o castelán: o caso dos inmigrantes galegos en Bos Aires”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:1167-1185, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/05/04.%20Eva%20Gugenberger.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

A alta taxa de inmigrantes galegos en Bos Aires (xunto cos italianos) podería facer pensar nunha alta presenza dos idiomas galego e italiano. Porén, ao comparar as dúas colectividades máis numerosas con outros grupos inmigratorios en Arxentina, chama a atención que o proceso de substitución da lingua inmigrante foi bastante rápido (no caso do galego, practicamente dunha xeración a outra). É preciso facer unha análise detallada de todos os factores lingüísticos e extralingüísticos que actuaron en contra do galego na emigración. Pero, ademais de factores desfavorables xerais, hai que ter en conta dous factores específicos que, en opinión da autora, contribuíron decisivamente á aceleración da perda do galego na emigración: a) a situación social e a relación entre o galego e o castelán en Galicia, debido á cal o proceso de incorporación de elementos casteláns ao galego xa comezou moitos antes do fenómeno migratorio; b) o grao de proximidade interlingüística entre as dúas linguas, que trouxo

como consecuencia que o galego se considerase como *idioma cuberto* a respecto do castelán como *idioma teito*. Isto provoca a elevada frecuencia e a relativa profundidade dos fenómenos de interferencia entre as dúas linguas, especialmente dende o segundo cara ao primeiro. Para a autora, este feito tamén constitúe un factor acelerador do desprazamento do galego na emigración. O traballo está dedicado precisamente a analizar as interferencias entre as dúas linguas en contacto, tratando de amosar o impacto que sufriu o galego falado polos inmigrantes en Bos Aires.

626 (N/05). GUGENBERGER, Eva: “Der dritte Raum in der Sprache. Sprachliche Hybridisierung am Beispiel galicischer Migrant/inn/en in Buenos Aires”, en Peter Cichon, Barbara Czernilofsky, Robert Tanzmeister e Astrid Hönigsperger (eds.), *Entgrenzungen: Für eine Soziologie der Kommunikation: Festschrift für Georg Kremnitz zum 60. Geburtstag*, Wien, Praesens, 2005:354-376.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Aplícase ao estudo lingüístico o concepto de *hibridación* das teorías culturais postmodernas, tratando de determinar verbo da lingua e da identidade lingüística un “terceiro espazo” entre o idéntico e a súa outredade que supere a concepción tradicional dunha identidade cultural homoxénea e unívoca. Ese terceiro espazo lingüístico debe entenderse como aquel en que se producen procesos de hibridación que non se moven entre dous polos, senón que permiten ir máis alá, nun proceso creativo mediante o cal o falante é capaz de formular unha nova identidade que deixa atrás o purismo lingüístico e a concepción da lingua como un sistema monolítico. No caso da hibridación lingüística dos inmigrantes galegos en Bos Aires dáse unha dobre situación de contacto entre o galego e o castelán: por unha parte, o uso diglósico das dúas linguas antes da emigración e, por outra, o contacto do galego coa variedade castelá usada na Arxentina. Isto determina un proceso de hibridación en dúas fases: a primeira, aínda en Galicia, reflíctese nun galego interferido polo castelán (*galego chapurrado*) e nun castelán interferido polo galego (*castrapo*), ambos os termos co significado despectivo de impuro ou inculto. Neste sentido, o galego considerouse durante moito tempo como dialecto ou variante mal realizada do castelán. A autora baséase nos conceptos de *interferencia* e *cambio de código* para analizar esta primeira hibridación, que estuda desde diferentes perspectivas (o proceso de interferencia leva, por exemplo, a moitos falantes a considerar impura a variante normativa do galego desenvolvida polos lingüistas), ata concluír coa valoración positiva da interferencia en canto proceso creativo por parte do falante: a decisión de mesturar as dúas linguas coloca a este nun terceiro espazo que lle permite evitar as polaridades orixinarias. Para o estudo da segunda fase de hibridación a autora parte de tres polos lingüísticos: a variedade de galego específica de cada falante, o castelán falado en Galicia e a variedade castelá de Bos Aires. O galego dos inmigrantes en Bos Aires é, por tanto, de grande complexidade: ás interferencias do castelán peninsular (*siglo* en lugar de *século*, *ochenta* en lugar de *oitenta*, *sea* en lugar de *sexa*, entre outras moitas que se citan no artigo) engádenselles arxentinismos como *acá*, *cuadra*, *lindo*, o uso frecuente do diminutivo, etc. Tamén se analiza o papel das interferencias fonéticas do galego no castelán, entre elas a *gheada* ou a vacilación do timbre das vogais. O traballo conclúe coa posta en valor dun código multilingüístico, que se interpreta como a expresión dunha identidade específica dos inmigrantes [B.L.].

627 (R/05). GUGENBERGER, Eva: “Psychologische und sprachliche Aspekte der galicischen Emigration”, *Galicien Magazin*, 9, 2000:19-25. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum

der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin9.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Estudo da emigración galega á Arxentina no que se analizan os aspectos psicolóxicos e lingüísticos que actúan no proceso de socialización no novo entorno. Segundo a estudosa, no ámbito lingüístico hai tres tipos de reacción: 1) a asimilación (*Assimilationstyp*), caracterizada pola rápida aprendizaxe da nova lingua (o castelán) e o rexeitamento do galego, xunto co intento de agochar as súas orixes; 2) oscilación (*Pendlertyp*), na que o emigrante non se decide por ningunha lingua, *oscila* entre as dúas, adaptándose ao idioma do seu interlocutor, e a aprendizaxe do castelán non conleva ningún rexeitamento cara ao galego; 3) resistencia (*Winderstandstyp*), na que o emigrante aumenta o emprego do galego, rexeita o castelán e adoita manter só relacións con outros galegos. Obsérvase, ademais, que moitos individuos pertencentes ao primeiro tipo tras o paso dos anos comezaron a redescubrir a lingua galega, coidándoa e mantendo o seu uso.

628 (N/04). GUGENBERGER, Eva: “Sprache - Identität - Hybridität: Das Beispiel der Galicier/innen in Galicien und Argentinien”, *Grenzgänge*, XI/22, 2004:110-143. | [Ed. en liña n.v.]: Wien, Österreichische Lateinamerika-Institut, [2006], <http://www.lai.at/wissenschaft/lehrgang/semester/ws-2005-06/rv/files/dokument_gugenberger.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/03/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Enfócase a conexión entre lingua e identidade analizando as súas complexas manifestacións en sociedades multilingües, tanto en ámbitos onde conviven falantes de idiomas distintos como en sociedades que experimentan unha inmigración masiva de falantes doutras linguas. A situación dos inmigrantes galegos na Arxentina constitúe un caso especialmente interesante, xa que presenta un dobre proceso de aculturación e hibridación: no seu país de orixe, os galegos experimentan a situación dunha minoría autóctona que vive desde hai séculos en contacto coa lingua dominante (o castelán), que tamén é a lingua dominante no país de acollida, onde pertencen a unha minoría alóctona. Na primeira parte do traballo, preséntanse conceptos básicos e enfoques científicos para a investigación do contacto de linguas e os procesos identitarios (*identidade e lingua; identidade e fala; acomodación e diverxencia*). Na segunda parte, a autora analiza a relación entre o galego e o castelán baixo as condicións de contacto e hibridación e presenta como caso de estudo o dun inmigrante galego en Bos Aires, natural de Navia de Suarna (LU). Na análise pomenorizada dunha entrevista, identifica os mecanismos de alternancia de códigos, cambio de códigos e mestura de códigos como trazos de hibridación e determina as dimensións identitarias do discurso plurilingüe [B.L.].

629 (R/05). GUGENBERGER, Eva: “Sprache und Migration: die galicische kollektivität in Buenos Aires”, *Galicien Magazin*, 6, 1998:28-34. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin6.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. C

A autora analiza os trazos específicos da emigración galega a Bos Aires, para estudar logo a presenza da lingua galega nalgúns aspectos da vida dos emigrantes. Na primeira parte describe as diversas

etapas da emigración galega a Latinoamérica e, en especial, á Arxentina, desde a 2ª metade do séc. XIX ata 1960: 1) unha emigración por motivos económicos, sobre todo desde o sector agrario, ata 1930; 2) unha emigración política (exilio) nas décadas de 1930 e 1940; 3) unha ola de emigración masiva a partir da década de 1950, no só do sector agrario, como na primeira etapa, senón tamén do secundario e terciario. Canto á lingua, os emigrantes foron socializados xa en Galicia de maneira máis ou menos bilingüe, aínda que un dos motivos do cambio do galego ao castelán a principios do séc. XX foi a posible emigración. Na Arxentina, quizais por considerarse o galego como un “castelán mal falado”, deuse tamén unha certa estigmatización do inmigrante galego, que hoxe en día, dado o nivel de integración, parece ser practicamente inexistente. Na segunda parte analízase a pervivencia da lingua galega entre os emigrantes, o seu papel como referente identitario social ou simbólico e as manifestacións da cultura galega na emigración. No campo socioeconómico o galego está presente sobre todo nos nomes do ámbito da gastronomía. En xeral, o emigrante tivo na Arxentina a oportunidade de prosperar economicamente, converterse en empresario e acceder a estudos superiores. No campo político e sociocultural, a autora destaca a importancia dos centros e asociacións galegos, sobre todo o *Centro gallego de Buenos Aires* e o *Centro Galicia*, aínda que a lingua de comunicación neles sexa, sobre todo, o castelán. Os cursos de lingua (fomentados pola Xunta de Galicia), a música e a danza xogan neles un papel identitario fundamental. No campo lingüístico, ademais dos cursos de galego referidos, a autora sinala as emisións en galego e/ou sobre Galicia de distintas cadeas de radio arxentinas, as distintas revistas escritas parcialmente en galego e a recente apertura dun *Colegio Galego* en Bos Aires [B.L.].

630 (N/05). SINNER, Carsten: “El estudio de las consecuencias lingüísticas de la emigración y de la emigración de retorno”, *Analecta Malacitana*, XXVIII/1, 2005:141-161.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Ofrece unha sinopse das posibilidades e limitacións do estudo dos aspectos lingüísticos da emigración e, particularmente, da emigración de retorno na Península Ibérica, concentrándose na emigración desde e cara a algunhas das rexións bilingües. O autor sinala as diferentes posibilidades de aproximarse á cuestión da relación entre emigración e lingua para aillar os aspectos máis importantes e determinar o enfoque máis suxerente para un estudo da lingua dos emigrantes e o efecto do retorno sobre a lingua da sociedade natal. O obxectivo é determinar e delimitar as variables que se deben ter en conta no estudo do *efecto retorno* lingüístico.

631 (R/05). SOTO ANDIÓN, Xosé: “Factores que inciden no proceso de desgaleguización dos inmigrantes galegos en Buenos Aires”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:1207-1222, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/05/06.%20Xose%20Soto%20Andion.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006]. | [Reed.]: “Factores que inciden no proceso de desgaleguización dos inmigrantes galegos en Buenos Aires = Factors that Make Up the Process of *Desgaleguización* of the Galician Immigrants in Buenos Aires”, *Madrygal*, 7, 2004:103-112. | [Ed. facs. en liña n.v. da reed.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas

Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fl/11389664/articulos/MADR0404110103A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O fenómeno da migración supón o encontro entre dúas sociedades, que dá lugar a unha serie de novas identidades e vivencias. A lingua, como vehículo de comunicación e como símbolo de identidade cultural, resulta afectada por estes contactos e conflitos culturais. O caso dos emigrantes galegos, que no transcurso das décadas 1940-1960 tiveron como un dos principais lugares de destino Bos Aires, é un dos que menos atención ten recibido dende o punto de vista lingüístico. Este traballo trata de identificar os factores que determinan o actual proceso de desgaleguización dos emigrantes galegos a Bos Aires, a partir da análise de quince entrevistas (cun total aproximado de vinte horas de gravación) realizadas na capital arxentina a galegos e fillos de galegos, ás que se engaden diversas notas tiradas de emigrantes retornados. O autor diferencia factores externos (fundamentalmente de carácter socioeconómico) e factores internos (sobre todo de tipo psicolóxico), malia recoñecer que ambos os dous tipos están interrelacionados e se poden condicionar mutuamente. Entre estes últimos, dedícalles especial atención aos fenómenos de interferencia debidos ao contacto do galego co castelán.

632 (R/05). VILLAMIL TOURIÑO, Asunción: “Gallegos en Madrid: actitudes y mantenimiento de la Lengua Gallega = Galician People in Madrid: Attitudes and Language Maintenance”, *Madrygal*, 7, 2004:123-132. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fl/11389664/articulos/MADR0404110123A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006]. | [Ed. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Archivo Institucional E-Prints Complutense, 2005, <<http://www.ucm.es/eprints/4904/>>, Formato: HTML, [Consulta: 22/02/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise das actitudes lingüísticas dos emigrantes galegos en Madrid a partir de enquisas realizadas a dous grupos xeracionais: 1) persoas entre 40 e 64 anos (primeira xeración); 2) persoas entre 16 e 30 anos (segunda xeración). Os resultados obtidos levan ao autor a concluír que a segunda xeración posúe unha destreza pasiva da lingua e ambas as dúas xeracións teñen unha actitude positiva cara ao galego, se ben a transmisión xeracional na maioría dos casos se rompe.

5213 Traballos sobre a variación lingüística

633 (R/05). ÁLVAREZ BLANCO, Rosario / SANTAMARINA, Antón: *Varietade e diversidade da lingua: Algunhas reflexións sobre cambio, variación e galego estándar: Discurso lido o día 6 de xuño de 2003, no acto da súa recepción, pola Ilustrísima Señora Dona Rosario Álvarez Blanco e resposta do Excelentísimo Señor Don Antón Santamarina Fernández*, A Coruña, Real Academia Galega, 2003, 51 p. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <<http://www.realacademiagalega.org/PlainRAG/catalog/publications/files/Rosario%20Alvarez.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/06/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. C

Comeza lembrando a figura de Antonio Iglesias Vilarelle (1891-1971), predecesor da autora na cadeira da RAG. A seguir, céntrase no estudo da variación lingüística en xeral e a súa aplicación á parcela concreta do galego. Tenta explicar que a tendencia espontánea non é ir cara a unha lingua universal, senón que a diversidade lingüística é “unha condición inherente á natureza da linguaxe humana” (p. 13), e que a intervención é posible sempre e cando as instancias pertinentes sigan os protocolos precisos para evitar “o risco de que individuos ou grupos illados se vallan da súa posición social para impoñeren modelos particulares a contrafío do sentimento lingüístico común” (p. 14). A continuación, fai unhas breves reflexións sobre as características xerais dos cambios lingüísticos espontáneos, explicando a súa xénese, asentamento e expansión; pon como exemplo a irrupción no sistema galego da consoante interdental xorda [θ]. Así mesmo, sinala que os cambios espontáneos non teñen un obxectivo determinado, o que non é óbice para que teñan unhas causas (internas ou externas) que os poñan en marcha, podendo ou non acadar o éxito cun maior ou menor ritmo e mesmo podendo ser reversibles. Estas reflexións xerais complétanse cunha chamada de atención sobre algunhas liñas de cambio observadas no galego contemporáneo, ben endóxeas, ou ben produto das accións de planificación lingüística, que a autora sintetiza en cinco puntos: 1) A influencia mutua entre linguas en contacto é enriquecedora, sempre e cando non sexa produto dunha posición desigual entre unha lingua A[alta] e unha lingua B[aixa], o que provoca intercambios non equitativos, como ocorre entre o galego e o castelán; 2) A discriminación positiva de palabras consideradas máis galegas pode provocar prexuízos verbo doutras formas igualmente galegas, como ocorre nos pares *tartaruga / sapoconcho*, *comprar / mercar*, *ollar / mirar*, *coidar / crer*, *rematar / terminar / acabar*, *lembrarse de / acordarse de*; 3) As malas interpretacións lingüísticas de persoas ou grupos con autoridade na materia poden provocar mudanzas inconvenientes, como no caso do par *nídio / nítido*; 4) Non se debe caer nun seguidismo excesivo da norma portuguesa (cita como exemplo o par *volver / voltar*); 5) Por último, reflexiona sobre se os procesos de normalización e estandarización poden ou non ser empobrecedores para a lingua. Na resposta, Antón Santamarina Fernández lembra os merecementos de Rosario Álvarez Blanco para ser membro numerario da RAG.

634-1 (R/05). ÁLVAREZ CÁCCAMO, Celso: “From *Switching Code* to *Code-Switching*: Towards a Reconceptualisation of Communicative Codes”, en Peter Auer (ed.), *Code-Switching in Conversation: Language, Interaction and Identity*, London, Routledge, 1998:29-48. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Universidade da Coruña, Páxina persoal do autor, [2005], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/artigos/1998routledge.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 28/10/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Neste traballo de relevante repercusión internacional, o autor analiza o concepto de *alternancia lingüística* (*code-switching*) dende as súas orixes e, baseándose nas investigacións empíricas realizadas na conversa bilingüe, sinala que a coocorrencia de dúas linguas nun mesmo episodio comunicativo non sempre responde ao fenómeno da alternancia lingüística. Sinala a necesidade de introducir a diferenza entre *código comunicativo* e *variedade lingüística* para abordar a análise da xustaposición de linguas. Entende os códigos comunicativos como principios xerais que os individuos posúen para sinalar e interpretar intencións. Os significados pragmáticos non responden a estruturas lingüísticas “per se”, senón que se interpretan coas operacións dos códigos comunicativos, pois son mecanismos de transdución que organizan tanto os recursos lingüísticos como os paralingüísticos. Por tanto, a alternancia lingüística constitúe un recurso de contextualización que non ten necesariamente que articularse a través dun cambio de linguas. De feito, o autor, baseándose na súa investigación sobre o discurso bilingüe castelán/galego-portugués e achegando exemplos doutros pares de linguas, establece a seguinte tipoloxía: 1)

conmutación de códigos con alternancia de linguas; 2) conmutación de códigos sen alternancia de linguas; 3) alternancia de linguas sen conmutación de códigos; 4) fala monolingüe (unha variedade lingüística e un código comunicativo) [G.P.V.].

634-2 (R/04). ÁLVAREZ CÁCCAMO, Celso: “Variaçom lingüística e o factor social na Galiza”, *Hispanic Linguistics*, 2/2, 1989:253-298. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Universidade da Coruña, Páxina persoal do autor, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/artigos/1989hl.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 10/04/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA

Ofrece unha panorámica xeral da variabilidade interna do galego moderno tendo en conta os diversos parámetros da variación lingüística (xeográfico, social, contextual e interlingüístico) e tratando de “apresentar un enfoque social e dinámico do feito lingüístico, que vaia além do tratamento estruturalista da lingua como un corpo homoxéneo, e das estáticas descriçons dialectais de sistemas aparentemente discretos, reducíveis a fronteiras xeográficas e conxelados na competencia lingüística da comunidade falante à marge das instâncias reais de comunicación” (p. 254). Para iso parte dunha concepción da lingua “como un complexo dia-sistema de subsistemas ou conjuntos de traços formais que, em última instância, se manifestam e organizam diversamente na fala como códigos específicos segundo as circunstancias do acto de comunicación” (p. 253). | Índice: 1. Introduçom | 2. O galego: lingua, dialecto, co-dialecto [sinala a tradicional dificultade de definir o galego como *lingua* ou *dialecto* con criterios exclusivamente estruturais, debido a que unha lingua é “un conjunto de *continua* lingüísticos no plano xeográfico, ao longo dos quais se distribuem as modalidades dialectais” (p. 256) e por iso comparte a idea dos que consideran o galego e o portugués como dúas modalidades dun único sistema (ou diasistema) galego-portugués] | 3. Variaçom xeográfica | 4. Variacom social e xeográfico-social | 4.1. A gheada | 4.2. O sesseo | 4.3. O *yeísmo* e a despalatizaçom de /ʃ/ | 5. Variaçom contextual [analiza os cambios de rexistro en función dos contextos e a formación e uso dos estándares do galego en relación co proceso de normalización lingüística] | 5.1. A chamada *segunda forma do artigo* | 5.2. Sobre variedades formais e o estándar do galego | 5.3. Variedades formais e fala coloquial | 6. Variedades interferidas e *castrapos* galego-español [describe os sistemas híbridos galego-castelán] | 6.1. Aspectos estruturais | 6.1.1. Español interferido e *castrapos* | 6.1.2. Falas galegas interferidas | 6.2. Aspectos sociais | 7. Conclusons. Cara um enfoque socio-interaccional da variabilidade lingüística [propón unha visión funcional dos fenómenos de variación da fala como expoñentes da diversidade social, xeográfico-social e contextual].

RECS.: LLBA, 23/4, 1989:1445 [8907996].

635 (R/05). KABATEK, Johannes: “A diferenciación diafásica do galego actual”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:379-388. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA: INF. DIAFÁSICA

En primeiro lugar, explícase o significado do termo *variación diafásica*, introducido por Eugenio Coseriu na década de 1950 e cuxa interpretación tradicionalmente produciu malentendidos. En segundo lugar, estúdase o proceso creador da diferenciación diafásica. A conquista de novos ámbitos de uso polo galego representa “a creación de algo novo, que exige a intervención *activa* dos falantes” (p. 382). Segundo o autor, na actualidade estase a crear unha nova distinción dentro do galego que leva á diferenciación dunha lingua *alta* e *culta*, fronte á lingua falada e dialectal: “O que intervéen aquí de forma decisiva é a *reflexión* dos falantes, xa que a produción dos textos novos se leva ó cabo en moitos casos cunhas altas posibilidades de elaboración” (p. 383). Finalmente, enuméranse algunhas das características desta diferenciación interna, tanto de tipo fonético como morfolóxico e léxico. Conclúese que as diferentes tendencias son resultado dun proceso de creación en que se observa como as diversas condicións de produción dos textos levan ao predominio de distintos tipos de interferencia.

Vid. tamén as entradas 270, 634-1, 638.

5214 Contacto do galego con outras linguas

636 (R/05). ESTÉVEZ FORNEIRO, Reyes: “Lenguas en contacto: hiberno-inglés y galaico-español”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:675-685, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/05/Estevez2.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Traballo derivado da memoria de licenciatura da autora [*Substratum Transfer in Hiberno-English and Code-Switching in Galaico-Spanish* (1996, vid. *BILEGA* 3530)], presentada na University College Dublin. Nunha situación de linguas en contacto onde a lingua adquirida é socialmente dominante, o modelo de cambio lingüístico réxese por certos procesos de adaptación de L1 a L2 coa conseguinte transferencia de trazos de L1. A interferencia da lingua materna é constante ao inicio do contacto e non chega a ser definitivamente eliminada por xeracións posteriores de falantes. O inglés de Irlanda e o castelán de Galicia experimentaron os mesmos procesos de cambio lingüístico e, a partir desta característica común, a autora pretende describir os trazos diferenciais a nivel fónico, morfosintáctico e léxico das dúas variedades de fala. As mostras de fala en que se basea o traballo foron recollidas entre setembro de 1995 e maio de 1996 mediante gravación en Dublín (Irlanda), Vigo (PO) e nos lugares ourensáns de Piñor e Cachaxúas; corresponden a programas de radio con intervencións de radioouvintes e a conversas espontáneas e informais. Diferencia tres procesos de cambio lingüístico que afectaron igualmente ás dúas variedades de fala, ofrecendo exemplos de cada un nos tres niveis considerados: 1) analogía; 2) simplificación; 3) reinterpretación.

637 (N/05). KABATEK, Johannes: “Über Trampelpfade, sichtbare Hände und Sprachwandelprozesse”, en Thomas Stehl (ed.), *Unsichtbare Hand und Sprecherwahl: Typologie und Prozesse des Sprachwandels in der Romania*, Tübingen, Gunter Narr, 2005:155-174. | [Ed. en liña n.v.]: [Tübingen], Eberhard-Karls-Universität Tübingen, Páxina persoal do autor, [2005], <<http://homepages.uni-tuebingen.de/kabatek/Trampelpfad.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 09/05/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

O autor propón unha revisión crítica das bases dunha teoría xeral do cambio lingüístico e fai unha proposta para establecer os mecanismos de transformación da lingua partindo do estudo empírico das autocorreccións de falantes galegos. Ao comprobar que o estudo dos múltiples fenómenos asociados co cambio lingüístico se está levando a cabo dentro de distintas disciplinas e escolas e desde enfoques heteroxéneos, pon de relevo a dificultade de relacionar as diferentes achegas entre si e de integrar os resultados da investigación no marco dunha teoría xeral. Lembra algunhas teses da monografía de Rudi Keller, *Sprachwandel: Von der unsichtbaren Hand in der Sprache* (Tübingen, Francke, 1990/1994), que parecía ofrecer unha aclaración coherente da evolución desde a fala do individuo á transformación da lingua, sinalando que esas teses achegan, antes ca explicacións científicas, máis ben metáforas coma a imaxe central da “man invisible na lingua”; o cometido da investigación lingüística sería, porén, facer “visibles” os mecanismos do cambio. De aí que boa parte do artigo se dedique a un comentario crítico dalgúns dos postulados centrais da teoría do cambio lingüístico, que han servir de base para o estudo das “mans visibles”, é dicir, daqueles factores e mecanismos observables na actividade da fala que poden ser o punto de orixe dos procesos de cambio que experimenta unha lingua. O autor remite, a modo de exemplo, a un traballo anterior seu [*Die Sprecher als Linguisten: Interferenz- und Sprachwandel im Galicischen der Gegenwart* (1996, vid. BILEGA 6164)] que presenta a análise de 30 entrevistas con falantes da Galicia actual, unha comunidade de fala especialmente dinámica e altamente sensibilizada polo proceso de converxencia da *coine* galega, unha situación en que os conflitos lingüísticos entre as distintas variedades do galego e a lingua de contacto, o castelán, xogan un papel importante. O estudo céntrase nas rupturas e autocorreccións dos falantes, xa que nelas se manifestan unhas finalidades e tendencias innovadoras que poderían chegar a impoñerse no proceso evolutivo da lingua. Nas entrevistas identifícanse catro tipos de correccións: 1) a substitución de formas castelás por formas galegas (*empleámolo* > *empregámolo*; *nun solo término* > *nun só termo*); 2) a substitución de formas galegas que coinciden con formas castelás por elementos galegos diferenciadores (*palabra* > *vocablo*; *pregunta* > *demanda*); 3) a substitución de formas dialectais por formas do galego normativo (*máis lex* > *máis lonxe*; *sona* > *sóame*); 4) a substitución de formas do galego normativo por formas dialectais ou formas que coinciden co castelán (*a/...buela*; *afa/apartarse*). Malia que se poida obxectar que en fenómenos coma estes aínda non se manifesta ningún cambio da lingua, senón máis ben algunhas modificacións da frecuencia ou do uso, estas modificacións representan aspectos importantes do cambio lingüístico e son indicadoras da “creación da lingua na dinámica da fala” [B.L.].

638 (R/05). LORENZO SUÁREZ, Anxo M.: “Evolución estrutural dunha variedade minoritaria en contacto: a conformación dunha identidade lingüística diferenciada no galego urbano”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*,

Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:762-777, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/05/Lorenzo.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO COLOQUIAL)

Análise da variación lingüística que se produce entre dúas linguas en contacto (galego e castelán) como consecuencia de factores lingüísticos e extralingüísticos. Céntrase nas variedades urbanas da lingua galega, concretamente na de Vigo, analizando programas gravados da emisora Radio Ecça.

639 (R/05). SOTO ANDIÓN, Xosé / VIDAL MEIXÓN, Ana: “Consideracións arredor do galego no interior da provincia de Pontevedra”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:834-859, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/05/Soto.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Análise dos contactos entre galego e castelán en dous concellos da provincia de Pontevedra (Forcarei e Cotobade) e as consecuencias que estes teñen nas actitudes e usos lingüísticos. Pártese de gravacións realizadas a 73 informantes de idades e profesións diferentes. Constátase o cambio dunha sociedade monolingüe en galego a unha bilingüe nas xeracións máis novas.

Vid. tamén a entrada 626.

52141 Alternancia de linguas

640-1 (R/04). ÁLVAREZ CÁCCAMO, Celso: “Construíndo a Língua no discurso público: Prácticas e ideoloxías lingüísticas”, *Agália*, 50, 1997:131-150. | [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego da Língua, 22-V-2002, <http://www.agal-gz.org/modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=5>, [Formato: PDF comprimido], [Consulta: 26/01/2006]. | [Ed. en liña n.v.]: [A Coruña], Universidade da Coruña, Páxina persoal do autor, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/artigos/1997agalía.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 10/04/2007] / <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/artigos/lingpubl.html>>, Formato: HTML, [Consulta: 10/04/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Unha versión preliminar deste traballo foi presentada baixo o título “A construción do galego como Língua” no Congreso Internacional *The Linguistic Construction of Social and Personal Identity*, organizado polo Research Committee on Sociolinguistics of the International Sociological Association e celebrado na Universidade de Évora entre o 25 e o 29 de marzo de 1996. Estuda as prácticas ideoloxizadas da fala no discurso público da Galicia actual, baseado na microanálise de datos (en galego e castelán)

procedentes de debates e entrevistas da TVG. Metodoloxicamente, a investigación introduce recursos da Sociolingüística interaccional e da Análise da conversa para identificar os tipos de procedementos que reproducen as ideoloxías lingüísticas específicas no discurso público actual en Galicia, vencellados a procesos de apropiación do valor simbólico do idioma galego polas elites. Os resultados da análise -que inclúe os diferentes estratos do discurso: secuencial, gramatical, léxico, prosódico e pragmático- revelan unha taxonomía de procedementos discursivos conectados á chamada conciencia *metapragmática*: auto-correccións e reformulacións (do castelán para o galego ou viceversa e de variedades do galego), discurso referido, metalinguaxe (a lingua como emblema e a lingua como comunicación) e autoxustificacións. Nas conclusións, o autor explica os efectos dos discursos ideolóxicos dos especialistas de lingua e das elites políticas na construción do novo galego público no que se invisibiliza o galego-portugués para potenciar o enmarque dominante galego/castelán [G.P.V.].

640-2 (R/04). ÁLVAREZ CÁCCAMO, Celso: “Rethinking Conversational Code-Switching: Codes, Speech Varieties, and Contextualization”, en Kira Hall, Jean Pierre Koenig, Michael Meacham, Sondra Reinman e Laurel A. Sutton (eds.), *Proceedings of the Sixteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society (February 16-19, 1990): General Session and Parasession on The Legacy of Grice*, Berkeley, CA, Berkeley Linguistics Society, 1990:3-16. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Universidade da Coruña, Páxina persoal do autor, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/artigos/1990bls.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 10/04/2007] / <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/artigos/bls90.htm>>, Formato: HTML, [Consulta: 18/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor comeza por sinalar que na investigación que desenvolveu ata agora sobre a conversa bilingüe en Galicia rexistrou “a number of salient cases of language alternation that somehow defy standard interpretations of code-switching. At times it is hard to determine what exactly is being signalled through a specific switch, although it can be seen, after detailed examination of conversational organization, that changes have taken place in terms of activity framing or participants’ alignments. Other times, switches seem totally meaningless and unmotivated; they may be connected to some rhythmic properties of talk which I have not explored fully. Yet in other cases, several, simultaneous threads of signification run parallel in code choices. Phonological and prosodic registers, languages, dialects, and styles intertwine in a web of situated meanings, thus concertedly opening a space for interpretation of what is being said” (p. 4). Neste traballo, baseándose na concepción instrumental das alternancias lingüísticas como un mecanismo de contextualización para a interpretación das mensaxes, defendida por John Gumperz (*Discourse Strategies*, Cambridge, Cambridge University Press, 1982; *Contextualization and Understanding*, Berkeley, University of California, Institute of Cognitive Science, 1989), trata de amosar que o que conforma os códigos comunicativos específicos que contextualizan o significado é a co-ocorrência e interacción destes sistemas de sinalización e non a aparición illada dalgún deles. Para iso analiza dúas conversas en que se dá este tipo de fenómenos, con presenza do galego e do castelán, co obxectivo de contribuír “to a broad, dynamic conceptualization of code-switching which may give account of various sorts of alternation between speech varieties, registers, languages, variants, or single markers in discourse” (p. 5).

640-3 (R/05). DOMÍNGUEZ SECO, Luzía: “Maneiras de educación: trocas de idioma da comunicación empregados-clientes nunha empresa galega”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and*

Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002), Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:1537-1550, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/08/02.%20Luzia%20Dominguez%20Seco.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Traballo que forma parte do proxecto *COMTECNO (Comunicación e Novas Tecnoloxías)*, que está a desenvolverse na Universidade da Coruña. Estuda as alternancias de lingua (castelán-galego) nas interaccións formais empresa-público observados nunha empresa de augas galega en 2001 e recollidas en 25 horas de gravación, que corresponden a un total aproximado de 80 interaccións. Os resultados contrástanse cos obtidos nunha investigación anterior (desenvolvida en 1996) en que se analizaba a comunicación informal nun grupo de amigos de entre vinte e trinta anos, residentes en Santiago de Compostela. A análise céntrase nas ideoloxías lingüísticas e, máis concretamente, en como tales ideoloxías se vinculan aos elementos da cortesía que son postos en escena a través da alternancia de linguas. A autora sinala que “[m]alia a seren os casos observados pouco explícitos respecto da ideoloxía, [...] a xestión das relacións interpersoais observada nos mesmos reflicte os postulados ideolóxicos dominantes na nosa sociedade” (p. 1537). Para iso, parte de dúas premisas teóricas establecidas tomando elementos dalgúns traballos interaccionais de antropoloxía e sociolingüística: “a) As ideoloxías lingüísticas son un conxunto de ideas socialmente constituídas e constituíntes sobre a natureza e funcións da linguaxe; b) Os elementos ideolóxicos fan parte das prácticas sociais e, dentro delas, podemos observar prácticas máis explicitamente ideolóxicas (ou *ideoloxizadas*) e outras menos transparentes a respecto da ideoloxía (*naturais* ou *naturalizadas*)” (ibid.).

641 (R/05). PENA DÍAZ, María del Carmen: “The Continuum from Pragmatics to Grammatical Structure in Bilingual Speech”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:1501-1508, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/07/10.%20Carmen%20Pena%20Diaz.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Publicación derivada da tese de doutoramento que a autora presentou na Universidade de Santiago de Compostela [*Code Alternation in a Trilingual Community: From Pragmatics to Grammar* (2003, vid. *BILEGA* 13346)]. Analiza os diversos tipos de alternancia de linguas a partir dos datos tirados de conversas de individuos trilingües (castelán, galego e inglés) dunha comunidade de emigrantes galegos en Londres e trata de determinar a posición deste grupo de falantes verbo dos correlatos sociolingüísticos de movemento dentro da escala continua proposta por Peter Auer. A análise dos datos permite clasificalos nalgún dos tres tipos de alternancia diferenciados (cambio de códigos, mestura de códigos e lectos

fundidos) para determinar se os individuos/comunidade estudados utilizan a alternancia como un mecanismo contextualizador, se a súa fala carece de función pragmática e aínda non acadou unha estrutura gramatical estable ou se xa se gramaticalizou.

642 (R/05). PREGO VÁZQUEZ, Gabriela: “Alternancia lingüística e construción dunha nova clase social na Galicia rururbana”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:1579-1592, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/08/04.%20Gabriela%20Prego%20Vazquez.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A autora trata de amosar como a alternancia lingüística galego/castelán (con ou sen conmutación de códigos) constitúe un proceso discursivo de construción simbólica da identidade dunha nova clase social na Galicia rururbana. Os datos do traballo “proceden de conversas informais das redes sociais enclavadas entre a zona periurbana da Coruña e a comarca de Bergantiños (Arteixo e arredores). Trátase dunha zona tradicionalmente rural que experimentou un importante proceso de urbanización e transformación social, económica e lingüística, representativo do que se experimentou en Galicia nas últimas décadas” (p. 1579-1580). Os individuos desta zona protagonizan un cambio que consiste nun tipo de mobilidade social, xeracional e horizontal. Como resultado deste proceso, emerxe un novo tecido social: “Ruralidade e urbanidade entrecruzan os seus límites que se esvaece e se *desconfiguran*”; a isto é ao que a autora chama *espazo rururbano*. Porén, os actores deste cambio social reconstrúeno discursivamente coma un movemento vertical ascendente. A análise cualitativa dos datos amosa como os suxeitos da investigación se distancian das redes rurais a través do discurso de diferentes maneiras: a) evitando os trazos dialectais, propios destas redes e tradicionalmente estigmatizados no mundo urbano; b) estilizando a través de alternancias lingüísticas os trazos dialectais cunha finalidade irónica (a estilización consiste na intensificación dunha maneira particular de falar para conseguir un efecto retórico e metafórico); c) accedendo a novas variedades lingüísticas e a novos recursos discursivos: “O repertorio comunicativo deste novo grupo social amplíase con usos lingüísticos próximos á variedade estándar do galego ou do español. Ademais, no intercambio cotián do grupo, cobrarán[n] especial relevancia as alternancias lingüísticas galego/español” (p. 1580).

643 (R/05). SILVA VALDIVIA, Bieito: “Mestura e alternancia de códigos en Galicia: significado e percepción social”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2003:580-595, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/04/Silva.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Os autores tentan determinar “cómo se perciben socialmente diversas producións lingüísticas nas que se mesturan os idiomas galego e castelán” (p. 581). Utilizan como corpus dez enunciados que someteron á análise interpretativa e valorativa dunha poboación formada por 138 alumnos de tres centros de Ensino Secundario de Galicia (I.B. Rosalía de Castro e I.B. Pontepedriña en Santiago de Compostela e I.B. Manuel García Barros na Estrada) e de dous niveis educativos diferentes (3º de ESO e 1º de Bacharelato no caso do Instituto de Pontepedriña e 1º e 3º de Bacharelato nos outros dous centros). A escolla dos centros trata de reflectir tres contextos xeográficos bastante diferenciados: urbano (I.B. Rosalía de Castro), periurbano (I.B. Pontepedriña) e vilán (I.B. M. García Barros). Cinco dos textos representan “discursos bilingües nos que se produce unha alternancia entre os dous códigos dentro dunha situación de comunicación que tacitamente está definida como bilingüe polos participantes” (p. 584); os outros cinco son “manifestacións de discursos pretendidamente unilingües ós que se transfiren certas formas ou estruturas propias doutra lingua coa que o falante está en contacto [...]. Corresponderíanse co que se coñece como *interferencias* lingüísticas no sentido amplo que se lle ten dado desde a sociolingüística a este termo” (p. 585). Velaquí algunhas das conclusións que tiran da análise dos datos: 1) Os alumnos perciben con bastante claridade que a mestura de códigos que manifestan os textos con interferencias é resultado dun proceso inconsciente, mentres que os enunciados con alternancia de códigos son percibidos como máis conscientes; 2) Os textos pretendidamente unilingües son valorados moito máis criticamente desde a perspectiva normativa, mentres que os bilingües se proxectan cara a interpretacións máis abertas; 3) Non parece que ningunha das variables que se utilizaron na estratificación da mostra (a lingua habitual e o nivel educativo) tivesen unha especial indicencia; 4) Porén, a diferenciación parcial entre os dous tipos de fenómenos exemplificados nos textos non permite considerar que haxa unha percepción clara dos diferentes procesos que hai detrás de cada un deles; máis ben parece que a combinación ou mestura de códigos se presenta como unha realidade demasiado familiar e próxima que dificulta o distanciamento crítico e a adopción de criterios definidos.

Vid. tamén as entradas 241, 568, 586, 835.

52142 Interferencias lingüísticas

521421 Interferencias doutras linguas no galego

644 (R/05). ÁLVAREZ DE LA GRANJA, María: “As interferencias na fraseoloxía”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:614-624, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/05/Alvarez.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise das alternancias de linguas e as interferencias que se producen no ámbito da fraseoloxía. A autora parte de exemplos tirados de dicionarios e textos que teñen como lingua base o galego e amosan casos de alternancias e interferencias do castelán. Canto ás alternancias, un dos motivos que as propicia é a actualización de fragmentos producidos con anterioridade ao momento do discurso e por iso, “[d]o mesmo xeito que [...] reproducimos con moita frecuencia títulos de cancións, de películas ou de libros en castelán, porque, por razóns comerciais, nos chegaron desa forma, e malia que o seu título orixinal non estea nesa lingua, tamén actuamos igual outras moitas ocasións con certos fraseoloxismos, esta vez por razóns de tipo cultural” (p. 616); así, é normal escoitar frases como “O exame xa o fixen. *La suerte está echada*” ou “Eu son o *patito feo* dos asistentes ó congreso”. Nas interferencias, distingue entre interferencias dentro dunha unidade fraseolóxica (léxicas, fonéticas, morfolóxicas ou sintácticas), do tipo *A quen madruga Dios o axuda* ou *Cruzarse de brazos*, e o que denomina fraseoloxismos-interferencias, “unidades fraseolóxicas do castelán adaptadas ó galego mediante a súa tradución literal, palabra por palabra, ou se hai plena coincidencia léxica e estrutural, mediante a súa directa integración no discurso, sen conciencia da orixe foráneas da expresión” (p. 620) como, por exemplo, **Quedar á lúa de Valencia* ou **Estar de mal leite*; porén, tamén reconece que cando hai coincidencia con expresións da outra lingua “resulta bastante difícil determinar se se trata dunha unidade propia ou dunha importación do castelán traducida” (ibid.) e por iso sinala algúns criterios aos que habería que atender para determinar o carácter patrimonial ou non da expresión (comprobación do uso na fala viva, etimoloxía dos compoñentes, tradición cultural e costumes, historia), actuando sempre con moita cautela, pois mesmo pode suceder que moitos destes fraseoloxismos teñan carácter paneuropeo.

645 (N/05). DUBERT GARCÍA, Francisco: “Interferencias del castellano en el gallego popular”, *BHS*, 82/3, 2005:271-291. | [Ed. facs. en liña]: Abingdon, Oxfordshire, Marston Book Services, [s.d.], <<http://www.bulletinofhispanicstudies.org/article.aspx?issueid=190&articleid=517>>, [Formato: PDF], [Consulta: 31/03/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise das interferencias fonolóxicas, morfosintácticas, léxicas e fraseolóxicas do castelán no galego popular. O autor constata que esas interferencias son maiores no galego popular urbano que no popular rural. No nivel fonolóxico as interferencias no rural son mínimas, se ben se poden considerar o castelán e mais a norma culta do galego as causas da recesión da gheada e do seseo, da perda da labialización vocálica, das vogais paragóxicas e das semivogais antehiáticas, etc. En canto á morfosintaxe, atópanse interferencias: 1) na flexión verbal (no presente de indicativo dalgúns verbos: *parezco, oigo*, no futuro de indicativo e no pospretérito: *saldrei, valdría, pondrei*); 2) nas formas do masculino plural dos demostrativos (*estos, esos* no canto de *estes, eses*); 3) no xénero dalgúns substantivos (*o calor, a nariz*); 4) no non emprego do infinitivo conxugado; 5) na presenza de tempos compostos, etc. No que respecta á sintaxe, no galego urbano percíbense interferencias na colocación dos pronomes átonos e tamén no emprego dos reflexivos. En canto ao léxico, aparecen casos de substitución de formas galegas por formas castelás (*Dios, codo, cuchara*) e noutros casos introducíronse formas castelás para conceptos ou obxectos novos que non existían no mundo tradicional.

646 (N/05). FORNEIRO, José Luís: “Presença da língua castelhana na literatura popular galega”, *Agália*, 81-82, 2005:97-119.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. EC | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA

O autor destaca que o romance tradicional galego é un xénero onde está moi presente a lingua castelá, feito que en moitas ocasións foi ocultado total ou parcialmente. O presente estudo achega os diversos contextos de aparición da lingua castelá nos seguintes campos: “o romanceiro vulgar nom tradicionalizado” (p. 100-102), “o parrafeo ou desafío” (p. 102-103), “a lírica tradicional” (p. 103-107), “a festa dos Maios” (p. 108-109), “[o]raçons” (p. 109), “os ensalmos” (p. 109-114), “a narrativa tradicional em prosa: o conto e a lenda” (p. 114-115), “a dramaturgia” (p. 115-117) e “os jogos” (p. 117-119).

647 (R/05). КАВАТЕК, Johannes: “Dime como hablas y te diré quien eres. Mezcla de lenguas y posicionamiento social”, *RAS*, 6, 1997:215-236. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/cps/1131558x/articulos/RASO9797110215A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

En comunidades dinámicas de contacto de grupos e linguas os individuos definen a súa posición social non só mediante a selección dunha variedade lingüística concreta, senón tamén demostrando a súa relación con diferentes grupos a través da mistura de elementos pertencentes a diferentes variedades ou linguas. Deste modo, hai que considerar a interferencia lingüística non só como “erro” na fala do individuo, senón tamén como técnica de identificación. Pero a interferencia non actúa de maneira uniforme no acto de falar; neste traballo, tendo en conta varios factores (distancia entre as linguas, grao de planificabilidade do discurso, “permeabilidade” das linguas, tradicións comunitarias, factores individuais como a capacidade de mobilidade lingüística), preséntanse distintos tipos de interferencias nos diversos planos da lingua. Mediante exemplos de contacto lingüístico entre galego e castelán, ofrécese un esbozo dunha posible tipoloxía das interferencias que determinan a posición social, na que se distinguen interferencias de transposición (a transferencia de elementos do sistema B a un discurso do sistema A), de hipercorrección (a aplicación de regras de conversión de elementos de B en elementos de A en casos onde os elementos forman parte, en realidade, da zona converxente AB), de converxencia (a realización preferente dos elementos da zona de confluencia AB, tanto por razóns de economía lingüística como por descoñecemento dos elementos diverxentes) e de diverxencia (a realización preferente de elementos diverxentes, coa consecuente realización menos frecuente ou negativa dos elementos da zona común) [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

648 (N/04). MARTÍNEZ ROCA, Iggy: “A(s) fonética(s) do galego”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, IV, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:269-278. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2008], <http://consellodacultura.org/mediateca/files/2008/05/lingua_vol_iv.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 15/05/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Partindo do estudo sobre varios aspectos fonéticos de locutores da Radio Galega e Radio Nacional de España (Radio 1) levado a cabo por Xosé Luís Regueira Fernández en “Modelos fonéticos e autenticidade lingüística” (1994, vid. *BILEGA* 4279), analízase aquí a influencia adstratística da fonética castelá no sistema fonético do galego, que prima nos niveis máis prestixiados da lingua. Neste sentido, afirmase que a

fonética de prestixio do galego culto non é galega, senón castelá, e que resultará moi difícil eliminala pola falta de vontade destes falantes. De feito, este traballo oponse á opinión de Xosé Luís Regueira Fernández de que se poderían mudar esas actitudes asistindo a aulas de fonética galega. Porén, afirmase que “mesmo se fose posible modificala[s], os falantes do galego non ían QUERER facelo, debido á dinámica social que existe entre o galego e o castelán en Galicia” (p. 272).

649 (R/05). SILVA DOMÍNGUEZ, Carme: “Un novo intento de clasificación das interferencias do castelán sobre o galego, coa perspectiva do ensino primario e secundario ó fondo”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:818-833, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/05/Silva.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Intenta clasificar as interferencias do castelán no galego e determinar estratexias para seren abordadas polo profesorado nas aulas dos niveis obrigatorios do ensino. | Índice: 1. Introducción | 2. O traballo escolar tradicional na clase de lingua galega | 3. A descrición tradicional das interferencias do castelán sobre o galego | 4. Algunhas ideas para unha nova descrición do fenómeno da *interferencia* | 4.1. A clasificación das interferencias: 4.1.1. Interferencia vs. integración, interferencia na fala vs. interferencia na lingua | 4.1.2. Interferencias e competencia comunicativa | 4.1.3. Code-switching, cambio de código, alternancia lingüística | 4.2. A intervención da escola nos hábitos e comportamentos lingüísticos da sociedade.

650 (R/05). TARRÍO BARREIRO, Andrés / SEOANE GARCÍA, Miguel: “Contacto e interferencias lingüísticas na prensa escrita”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:871-879, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/05/Tarrio.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (LINGUA DA PRENSA)

Estudo das interferencias do castelán no galego a partir dos datos que ofrece *O Correo Galego*, onde traballan os autores como tradutores e correctores. Establecen dous grupos de interferencias: as que abranguen aspectos morfosintácticos (colocación de pronomes, tempos verbais, demostrativos, etc.) e as que afectan ao léxico. Neste último grupo trátanse, por unha banda, os castelanismos e, por outra, a posibilidade de tradución ou adaptación de termos tomados do inglés, francés, etc. Finalmente, céntranse na fraseoloxía, moitas veces copia da castelá.

651 (N/05). VEIGA RODRÍGUEZ, Alexandre: “Falsos castellanismos en gallego. Anotaciones a la luz de la lingüística diacrónica”, [Ed. en liña n.v.]: *RDV*, 4 [= Ana Rodríguez Barreiro e Ana García Lenza (coords.), *El contacto de lenguas*], 2005:23-50, <http://home.pages.at/resdi/Numeros/Numero4/Parte1_Art1.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 04/05/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

Ofrécese unha rigorosa análise de cinco fenómenos lingüísticos do galego moderno que nalgún momento da historia da filoloxía galega foron erroneamente considerados como castellanismos e que o autor pretende demostrar que se poden interpretar dentro da propia evolución do sistema lingüístico galego: 1) resultados monotongais de ditongos decrecentes; 2) decadencia dos futuros de subxuntivo; 3) valor subxuntivo das formas verbais en *-ra*; 4) a gheada; 5) o proceso de interdentalización que desembocou na aparición do son fricativo interdental xordo [θ] en boa parte do dominio lingüístico galego. Como dos tres primeiros xa se ocupara en traballos anteriores [“Oír, col e outros casos de [ð] < au en galego” (1982, vid. *BILEGA* 881); “La sustitución del futuro de subjuntivo en la diacronía del verbo español” (1989, vid. *BILEGA* 6956), que aquí resume], o fenómeno ao que lle dedica maior espazo (case a metade do artigo) é a gheada, centrándose en intentar desmontar as hipóteses mantidas por José Luis Pensado nos seus artigos sobre a orixe do fenómeno [“Interferencias estructurales castellano-gallegas: el problema de la geada y sus causas” (1970, vid. *BILEGA* 569); *Gueada y geada gallegas* (1983, vid. *BILEGA* 2341), en colaboración con Carmen Pensado Ruiz]; segundo Pensado, a gheada é un fenómeno que non se pode explicar dentro da evolución do sistema fonolóxico do galego. O quinto fenómeno recibe, pola contra, un breve tratamento, indicándose a necesidade dun aprofundamento posterior [T.A.G.].

Vid. tamén as entradas 184, 530, 538, 577, 596, 625, 631, 640-2, 643, 1018, 1160, 1165.

521422 Interferencias do galego noutras linguas

652 (R/05). FAGINAS SOUTO, Sandra: “A interferencia fonética no español da Coruña. A vocal [o] tónica”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:686-698, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/05/Faginas.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Estudo da influencia da lingua galega na realización do [o] tónico en posición inicial de palabra no castelán da Coruña. A partir de gravacións feitas a oito persoas de distintas idades, a autora conclúe que esta vogal se realiza máis aberta como consecuencia do influxo das vogais medias galegas, incluso naqueles falantes máis novos que teñen como lingua inicial o castelán.

653 (R/04). GARCÍA DE LA TORRE, José Manuel: “La presencia de Galicia en la obra de Torrente Ballester”, en Antonio Vilanova (ed.), *Actas del X Congreso de la Asociación Internacional de Hispanistas (Barcelona, 21-26 de agosto de 1989)*, II, Barcelona, PPU, 1992:1791-1801. | [Ed. en liña n.v.]: Madrid, Centro Virtual Cervantes, [2004], <http://cvc.cervantes.es/obref/aih/pdf/10/aih_10_2_092.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 04/04/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. CASTELÁN | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Vid. especialmente o apdo. “La lengua” (p. 1797-1801), no que se rastrea a presenza de interferencias morfosintácticas e léxicas do galego na obra en castelán de Gonzalo Torrente Ballester (1910-1999).

654 (R/05). QUINTANA FONT, Artur: “A escritura galaico-catalana de Josep Pedreira”, *Galicien Magazin*, 7, 1999:14-17. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin7.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Sobre a produción literaria de Josep Pedreira (Barcelona, 1917), fillo de galegos, na que se mestura galego e catalán. O autor divídeas en textos bilingües catalán-galego e textos cataláns con intertexto galego.

655-1 (R/05). RODRÍGUEZ, José Luis: “Castelhanismos no galego-portugués de Afonso X, o Sábio”, *BmF*, XXVIII/1-4 [= *Homenagem a Manuel Rodrigues Lapa*, I], 1983:7-20. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/28/boletim28.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Estuda os castelhanismos utilizados por Afonso X o Sabio, clasificándoos segundo a aparencia gráfica, as solucións fonéticas insólitas, os trazos morfolóxicos non xenuíños e as formas léxicas ou notas semánticas illadas. Utiliza como corpus as cantigas de escarnio B 482 / V 65 (Inc.: *Ansur Moniz, muit' ouve gran pesar*), B 460 (Inc.: *Med' ei ao pertigueiro que ten Deça*), B 463 (Inc.: *Se me graça fezesse este Papa de Roma*), B 1512 (Inc.: *Rei Don Affonso, se Deus vos pardon*) e o glosario (v. IV, 1972) da edición das *Cantigas de Santa María* de Walter Mettmann (1959, vid. *BILEGA* 447).

655-2 (R/05). ROJO, Guillermo: “El español de Galicia”, en Rafael Cano (coord.), *Historia de la lengua española*, Barcelona, Ariel, 2004:1087-1101 (= *Ariel Lingüística*). | 2ª ed., 2005:1087-1101.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. CASTELÁN | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Tras unha breve descrición da situación social da lingua galega, o autor céntrase nas características fonéticas, gramaticais e léxicas do castelán de Galicia por mor da influencia do galego, se ben sinala que “no son realmente interferencias, sino casos de integración de fenómenos propios del gallego que se han incrustado en el español que habla una buena parte de la población gallega y que forma parte de lo que han aprendido como primera lengua” (p. 1090). Na fonética destaca, entre outras peculiaridades, a entoación, o mantemento de vogais medias abertas e pechadas e a redución de grupos cultos. En canto á morfoloxía, cita o emprego do sufixo *-iño*, a ausencia de tempos verbais compostos, o uso de

cantara con valor de indicativo, a perífrase *ir + infinitivo* sen preposición, a utilización da perífrase *dar + participio*, o dativo ético, etc. No que se refire ao léxico, hai casos en que unha palabra existente en galego e castelán se emprega neste último co significado que posúe en galego (*queso, tiesto, mesmo*) e outras que pasan do galego directamente ao castelán (*pocho, cheirar, escachar, larpeiro, esmagar, parvada, carallada*).

RECS.: Pilar Montero Curiel, *RSEL*, 36, 2006:414-424 [419].

Vid. tamén as entradas 523, 623, 640-2, 642, 643, 647, 650.

5215 Escritos reivindicativos a prol do galego

656 (R/05). “[Sen título]”, *Revista Gallega*, IV/149, 1898:3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Nota publicada na sección *Campo neutral*. O autor propón que a inscrición que se poña na lápida do tenente coronel Xaquín Reus sexa en galego, denunciando que as cousas propias de Galicia non se fagan en galego, así como as castellanizacións dos topónimos galegos.

657 (R/05). “Como se condensa, fomenta y arraiga el regionalismo”, *Revista Gallega*, III/123, 1897:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Defensa do rexionalismo. Entre os seus obxectivos salientase a necesidade de empregar o galego en todos os usos públicos e privados, aínda que se poida utilizar o castelán con fins propagandísticos.

658 (R/05). “El idioma gallego”, *Revista Gallega*, III/100, 1897:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Reivindicación do rexionalismo e, dentro del, do idioma galego e da xeneralización do seu uso en todos os ámbitos.

659 (R/05). “La opinión sobre Galicia”, *Revista Gallega*, III/104, 1897:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Reprodúcese un artigo publicado en toda a prensa galega e titulado *Los gallegos en Madrid*, no que se criticaba a zarzuela de Jakson Vegán *El sí natural* pola burla que nela se facía dos galegos e da súa fala.

660 (R/05). “Las lenguas regionales”, *Revista Gallega*, VII/307, 1901:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor retoma a defensa da petición dos avogados cataláns de que se lles permita ás testemuñas e aos xurados falar en catalán nos xuízos orais. Engade que esta medida tamén sería beneficiosa para a Igrexa e reivindica unha postura semellante para o galego.

661 (R/05). “Lo que Galicia necesita”, *Revista Gallega*, III/98, 1897:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Deféndese a necesidade de xeralizar o uso do galego en todos os ámbitos.

662 (R/05). “Los idiomas en las audiencias”, *Revista Gallega*, VI/282, 1900:5. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Dá noticia da reunión que tivo lugar en Barcelona o 26 de xullo de 1900 no colexio de avogados. Nela deuse lectura a unha proposición na que se reivindicaba o uso das linguas diferentes do castelán nos xuízos orais.

663 (R/05). “Los idiomas regionales”, *Revista Gallega*, X/476, 1904:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Crítica dos que poñen ao mesmo nivel as linguas e os dialectos rexionais, cando os únicos que teñen categoría de lingua son o éuscaro, o catalán e o galego.

664 (R/05). “Los idiomas regionales”, *Revista Gallega*, V/231, 1899:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor comeza aclarando a entidade do galego como lingua propia e non como dialecto e a continuación reivindica o seu uso na igrexa e nas escolas.

665 (R/05). “Por la Academia Gallega”, *Revista Gallega*, XI/531, 1905:2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Coméntase a conferencia pronunciada por Manuel Curros Enríquez no Centro Galego de La Habana (Cuba) o 17-IV-1905, na que facía referencia á orixe do galego, reclamaba un dicionario e unha Academia galegos, propoñía recoller voces galegas que aparecen en documentos antigos e, finalmente, rexeitaba a consideración do galego como dialecto.

666 (R/05). “Reivindicación de una lengua”, *Revista Gallega*, IV/165, 1898:2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor fai referencia á aprobación dunha lei que autoriza a redacción dos documentos belgas en flamenco e lamenta a situación na que se achan a lingua galega e a catalá, privadas de uso público polo goberno.

667 (R/05). ALADERN, Joseph: “O Regionalismo de Castela”, *Revista Gallega*, III/137, 1897:2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Ao principio do artigo dise que foi previamente publicado en catalán na revista *Lo Somatent* (Reus). É unha defensa do Rexionalismo na que se fai referencia ao problema da lingua.

668 (R/05). ARÉVALO RODRÍGUEZ, Joaquín de: “El dialecto. Al Señor Don Andrés Martínez Salazar”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/7, 1888:301-312. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:341-350 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Caccamo, Versão Original, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/188807grr301.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/05/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor afirma que o galego, catalán, valenciano, gascón e romanés son dialectos deturpados que están destinados a desaparecer.

669 (N/05). AXEITOS, Xosé Luís: “O galego e a cidade da Coruña. Pasado e presente. II”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións /

Servizo de Normalización Lingüística, 2005:135-138 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Logo de reflexionar brevemente sobre a polémica en torno ao topónimo *A Coruña*, o autor compara as tres actitudes que amosan os grupos sociais verbo da situación lingüística da cidade (actitude de satisfacción, de resignación e de defensa) coas tres actitudes do poder (represión, *laissez faire* -a máis practicada actualmente- e promoción activa da lingua). Conclúese que “temos que reivindicar [...] un uso ético e moral da linguaxe [...] e dende logo non queda outra solución se queremos ter outra perspectiva que ser belixerantes. Só dende a belixerancia se poden arbitrar medidas de situación equilibrada e de respecto” (p. 138).

670 (R/05). BANET FONTENLA, Manuel (co acrónimo M.B.F.): “¿Antipatriotas?”, *Revista Gallega*, III/116, 1897:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Louvanza do idioma galego e crítica daqueles que se negan a usalo. Saliéntase a necesidade de que nas escolas, ademais de aprender o castelán, se aprenda o galego.

671 (R/05). BRÚ SANDEMENT, Juan: “Digresiones literarias”, *Revista Gallega*, III/146, 1897:3-4. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Defensa da cooficialidade das distintas linguas de España e crítica daqueles que renuncian á súa fala materna.

672 (R/05). IGLESIA GONZÁLEZ, Antonio de la: “Portugal”, *Galicia-Uni*, III/7, 1862:3-5. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2006], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1861/18620401grur97.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 19/05/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor expón apoloxeticamente que o portugués é a lingua dos galegos e a raza portuguesa a súa raza e que non se deben rexeitar como fan os casteláns cos galegos. Apóiase en datos históricos.

673 (R/05). MONTENEGRO SAAVEDRA, Amador (co acrónimo A.M.): “Cuesteón importante”, *A Monteira*, 29, 1890:225-226. | [Ed. facs.]: [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [1989]. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura

Galega, [1992]:395-396 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/18900419am01.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/index.asp?COD=AMON>>, [Consulta: 16/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A raíz dun caso de discriminación lingüística dunha testemuña catalá nun xuízo por parte dun maxistrado do tribunal, o autor condena todo tipo de burlas contra este idioma e contra o propio galego.

674 (R/05). PARDO BECERRA, Manuel: “D’a fala gallega ô entuseasta esquirtor rexional e inspirado poeta”, *A Monteira*, 1, 1889:4-6; 4, 1889:28-29; 10, 1889:74-75. | [Ed. facs.]: [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [1989]. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:385-393 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/18891005am04.pdf>> [1ª entrega], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/18891026am04.pdf>> [2ª entrega], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/18891207am02.pdf>> [3ª entrega], [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Fala da decadencia da lingua galega e da necesidade da súa recuperación.

675 (N/05). PEÑA, Francisco: “A contribución ao proceso de normalización lingüística de partidos políticos, sindicatos, institucións e asociacións que desenvolven o seu labor na cidade da Coruña. II”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:161-164 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Resáltanse aspectos como o actual incumprimento por parte do concello da obriga de empregar a forma galega do topónimo *A Coruña* ou a importancia que teñen certos persoeiros na normalización do idioma. Finalmente, insítese na importancia da contribución de cada individuo a este proceso.

676 (R/05). PEREIRA, Aureliano J.: “Academia Gallega”, *El Regional*, 9-II-1887. | [Reed.]: *Galicia-Co*, 1ª época, I/2, 1887:105-108. | [Nova ed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:275-278 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da reed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da reed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007]. | Versión gal. de Esther Martínez Eiras: “Academia Galega”, en Aureliano Pereira, *Escritos sobre Federalismo e Galeguismo*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Secretaría Xeral de Política Lingüística, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades / Concello de Lugo, Concellería de Cultura e Turismo, [2006]:180-183. | [Ed. facs. en liña n.v. da versión gal.]: [Santiago de Compostela], Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2007], <<http://www.cirp.es/pub/docs/varios/AurelianoPereira.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 04/05/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da versión gal.]: Alicante, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes / Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2008, <<http://descargas.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/79126953896573495288868/028787.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 12/05/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor expón a necesidade de crear unha Academia da Lingua Galega para reconstruír un idioma que está deturpado, tal e como se percibe nas obras literarias.

677 (R/05). PESQUEIRA CRESPO, Roque: “Cuestión de actualidade”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/8, 1888:403-411. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:369-373 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor manifesta que a defensa e o cultivo do galego é un deber patriótico e critica aos que consideran que os “dialectos” deben ceder perante as “linguas” dos Estados.

678 (R/05). PIÑEIRO LÓPEZ, Ramón: “Transcendencia social do idioma”, *Tapal*, 7, 1953:14. | [Reed.]: *Galicia Emigrante*, 3, 1954:3. | [Ed. facs. da reed.]: *Galicia Emigrante*, Sada, A Coruña, Edicións do Castro, I, 1994. | [Reed.]: en Ramón Piñeiro, *Olladas no futuro*, Vigo, Galaxia, 1974:66-67. | [Reed.]: en Gonzalo Constenla Bergueiro (ed.), *Ensaio sociolingüístico: Antoloxía*, Vigo, A Nosa Terra / ASPG, 1997:39-41 (= *A Nosa Literatura*; 44). | [Ed. facs. dix. da 1ª ed.]: Luís

Alonso Girgado (dir.) e Carmen Fariña Miranda (ed.), *Tapal: Noia (1950-1955)*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2003], CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [2005], <<http://www.cirp.es/pub/docs/tapal/indice.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 13/03/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Alicante, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes / Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2008, <<http://descargas.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/12381658621254839543091/209796.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 14/03/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Louvanza do idioma galego.

679 (R/05). PORTAS FERRO, Xesús: “Sobre o porvir da lingua galega”, [Ed. n.v.], *Cedofeita*, 8, 2004:30-32. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lárez, Pontevedra, Asociación Socio-Cultural Cedofeita, [2005], <<http://www.arcanaverba.org/cedofeita/porvirlingua.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 25/09/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor parte do *Informe-dramático-sobre la lengua gallega* de Xesús Alonso Montero (1973, vid. *BILEGA* 1964), para levar a cabo unha comparación entre a situación social do galego que se describía nese informe e a actual, baseándose nos datos da *Enquisa de condicións de vida das familias: Coñecemento e uso do galego: Ano 2003* (2003, vid. *BILEGA* 11852 e entrada 580).

680 (R/05). RAIMÚNDEZ, Pepe: “Un proyeuto”, *A Monteira*, 46, 1890:361-362. | [Ed. facs.]: [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [1989]. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:397-398 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/18900816am01.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/05/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/index.asp?COD=AMON>>, [Consulta: 16/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

Subliña a necesidade de crear unha Academia da Lingua Galega.

681 (R/05). REAL ACADEMIA GALEGA: *Propostas da Real Academia Galega ó Goberno e mais ó Parlamento de Galicia: Aprobadas na sesión plenaria de 8 de setembro de 2001*, A Coruña, Real Academia Galega, 2002, 16 p. | [Reed.]: “Propostas da Real Academia Galega ó Goberno e mais ó Parlamento de Galicia”, *A Trabe de Ouro*, 51, 2002:125-131 [413-419]. | [Ed. facs. en liña n.v.

da 1ª ed.]: [2005], <<http://www.realacademiagallega.org/PlainRAG/catalog/publications/files/Propostas.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/06/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Recóllese a sesión da RAG do 8 de setembro de 2001 na que se denuncian algunhas disfuncións no uso do galego nos medios de comunicación, no ensino e na actividade empresarial. Ao final inclúese a epígrafe “Nova Lei de Normalización Lingüística” (p. 130-131) no que se actualiza a lexislación máis recente aprobada neste eido.

682 (R/05). REIG SACO-ARCE, A.: “El habla gallega”, *Revista Gallega*, V/247, 1899:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

O autor trata de rebater os argumentos daqueles que difunden a idea de que o galego é “defectuoso, pobre, bárbaro”.

683 (R/05). RIBALTA, Aurelio: “La revista *Galicia* y la *Biblioteca Gallega*”, *Galicia-Co*, 1ª época, I/12, 1887:269-274. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

O autor eloxia estas publicacións e fai un chamamento a todos os escritores do momento para que utilicen o galego como canle expresiva co fin de continuar a empresa comezada por Rosalía de Castro (1737-1885), Manuel Curros Enríquez (1851-1908) e Eduardo Pondal (1835-1917). Compara a situación do galego coa do catalán.

684 (R/05). RIBALTA, Aurelio: “O labor da mocidade”, *Revista Gallega*, VIII/361, 1902:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor cre que os galegos deberían imitar os portugueses no seu amor á lingua, aos costumes e ás leis do seu país.

685 (R/05). SALINAS RODRÍGUEZ, Galo: “O por que”, *Revista Gallega*, XII/598, 1906:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Reproduce unha carta ao director na que Eudaldo Canibell louva a iniciativa da *Revista gallega* de presentar a portada en galego e ánimo a estender a iniciativa ao resto das seccións. O director da revista contesta que é imposible facer isto polos prexuízos que hai contra o idioma. Denuncia tamén

a escaseza de textos en galego e a falta de apoios para a publicación. E, por último, fai referencia á polémica sobre a ortografía que se debería empregar.

686 (N/05). TORO, Suso de: “A cultura: a fin dunha etapa e o comezo dun tempo novo”, en VV.AA., *25 anos coa cultura galega: vinte e cinco perspectivas para o século XXI*, Santiago de Compostela, Sotelo Blanco, 2005:217-229, il.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Reflexión sobre a cultura galega nos últimos vinte e cinco anos, en relación cos avatares socio-políticos e co legado histórico decimonónico e de comezos do século XX. Xulga o autor que o peor que se fixo nos últimos anos foi “burocratizar” a cultura, facela subsidiaria da Administración, e avoga por crear mercado para afortalala. Cre, porén, que existen factores que impiden a modernización da cultura galega, nomeadamente “o autoodio, o complexo de inferioridade oculto que nos fai perder a dignidade” (p. 223), así como a idea de que o idioma galego non é útil ou de que é unha “fala” que non se pode comparar cos “idiomas” estatais. Isto “sepáranos do noso mundo lingüístico, íllanos, encerra o galego, faino inútil, estraga as súas posibilidades” (p. 225). Con todo, aposta por “aproveitar as posibilidades que nos dá o manexar dúas grandes linguas no mundo, faladas por millóns de persoas na Europa e na América” (ibid.) e deste xeito revisar “o esquema mental que nos deu o galeguismo até hoxe, pois a defensa do dereito elemental a vivir no noso país e na nosa lingua, a defensa do galego como a lingua propia da Galiza e a súa oficialización non debe cegarnos ante a realidade social do castelán e tamén ante as súas posibilidades” (ibid.).

687 (R/05). XAN DO POBO (pseudónimo): “El regionalismo gallego”, *Revista Gallega*, X/504, 1904:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Resposta a un artigo de J. Sánchez Rojas publicado en *El castellano* (Salamanca, 2-XI-1904) en que, co mesmo título deste, criticaba o uso do galego por parte de Manuel Curros Enríquez, afirmando que “su dialecto se aparta en demasía del castellano, se aportuguesa con frecuencia”. O autor da nota reivindica a irmandade entre o galego e o portugués e o cultivo do galego na literatura.

Vid. tamén as entradas 324, 575-2, 660, 814.

52151 Traballos historiográficos sobre a reivindicación do galego

688 (R/05). A REDAUCIÓN: “Ôs nosos peisanos”, *A Monteira*, 1, 1889:1-2. | [Ed. facs.]: [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [1989]. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:383-384 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2004],

<<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/18891005am01.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/index.asp?COD=AMON>>, [Consulta: 16/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Resáltase a importancia do Rexurdimento para a recuperación do uso do galego en determinados ámbitos, especialmente o literario.

689 (N/05). ALÉN GARABATO, María Carmen: “Références sociolinguistiques européennes dans l’oeuvre de Manuel Murguía (Galicia, 1833-1923)”, en Carmen Alen Garabato (coord.), *L’éveil des nationalités et les revendications linguistiques en Europe (1830-1930)*, Paris, L’Harmattan, 2005:25-39 (= *Sociolinguistique*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Colloque International «L’éveil des nationalités et les revendications linguistiques en Europe (1830-1930)»*, celebrado os días 2 e 3 de xuño de 2005 na Universidade Paul-Valéry (Montpellier III), Campus de Béziers. Pretende demostrar que o Rexurdimento galego foi un movemento aberto e atento ao que ocorría fóra de Galicia. Comézase sinalando cales foron os referentes de primeira man que tiveron os autores e autoras rexurdimentistas, nomeadamente a influencia dos Xogos Florais cataláns (1859). A seguir, profúndase no ideario de Manuel Murguía, centrándose na súa concepción da nación, segundo a cal “les principaux éléments constitutifs sont le territoire, la race, la langue et l’histoire” (p. 28). A continuación, analízase a obra deste autor tendo en conta as múltiples referencias a historiadores, filósofos, lingüistas e escritores europeos que nela se fan. Destácase o predominio de referencias a autores franceses e o interese por mostrar acontecementos históricos e sociolingüísticos producidos en países como Francia, Italia, Inglaterra, Hungría ou Polonia, entre outros. Finalmente, destácase o interese particular que Manuel Murguía manifestaba polos provençais, ademais de polos bretóns e irlandeses, a quen consideraba, igual que aos galegos, descendentes dos celtas. Deste xeito, o autor fica definido como “un digne représentant de son temps, et de l’esprit d’ouverture qui a caractérisé l’époque concernée” (p. 38).

690 (N/05). BARREIRO FERNÁNDEZ, Xosé Ramón: “Real Academia Galega”, [Ed. en liña n.v.]: en *III Congreso Internacional de la Lengua Española: Identidad lingüística y globalización [Rosario, Argentina, noviembre de 2004]*, Madrid, Centro Virtual Cervantes, [2005], <http://cvc.cervantes.es/obref/congresos/rosario/ponencias/aspectos/barreir_x.htm>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/04/2007]. | [Ed. en liña n.v.]: Madrid, Centro Virtual Cervantes, [2008], <http://www.congresosdelengua.es/rosario/ponencias/aspectos/barreiro_x.htm>, [Formato: HTML], [Consulta: 12/02/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Explica as competencias e os ámbitos en que traballa a RAG (a través dos seus seminarios de Lexicografía, Sociolingüística, Terminoloxía científico-técnica, Onomástica, Gramática, Literatura e Historia). A seguir, ofrece algúns datos verbo da situación sociolingüística do galego (lingua inicial, competencias, usos,

actitudes, publicacións en galego) e afirma que a normalización lingüística e a “captación de la juventud para su uso no pueden hacerse exclusivamente desde las instancias educativas o académicas” (s.p.).

691 (N/05). BERAMENDI, Justo: “A Galicia cultural nas primeiras décadas do século XX”, en Charo Ferreiro e Inma Pena (coords.), *Simposio sobre Antonio Couceiro Freijomil: Actas do congreso realizado pola Dirección Xeral de Creación e Difusión Cultural (Santiago de Compostela, o día 13 de maio de 2005)*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Cultura e Deporte, 2005:57-73 (= *Colección de difusión cultural*; 47).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

Estudo da situación da cultura desenvolvida en Galicia no período 1875-1936, atendendo especialmente ao desenvolvemento da cultura en lingua galega e, polo tanto, á historia externa da lingua galega neste período: literatura, música, artes plásticas, arquitectura, ciencias sociais, historiografía, pensamento político, etnografía, prensa, ensaio, actividade editorial e institucións culturais (Real Academia Galega e Seminario de Estudos Galegos) [T.A.G.].

RECS.: Damián Suárez Vázquez, *Cadernos de Lingua*, 28, 2005:183-186 [184].

692 (N/05). CASAL, Fina: “A actividade cultural e a defensa da lingua galega na cidade de Ferrol”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:119-125 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Primeiramente fanse unhas consideracións xerais sobre o que está a pasar no mundo cultural: “Temos unha evolución determinada que nos leva ata onde estamos e cunhas características determinadas, [...] que inflúen tanto na actividade cultural como na normalización do uso do galego” (p. 120). Logo clasifícase quen fai cultura, como se organizan e que representa cada entidade ou axente que intervéñ. Por último, trasládanse estes datos a Ferrol e comarca e tíranse algunhas conclusións.

693 (N/05). ESTURAO, Rosa: “A influencia de Pontedeume en Couceiro Freijomil”, en Charo Ferreiro e Inma Pena (coords.), *Simposio sobre Antonio Couceiro Freijomil: Actas do congreso realizado pola Dirección Xeral de Creación e Difusión Cultural (Santiago de Compostela, o día 13 de maio de 2005)*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Cultura e Deporte, 2005:111-122 (= *Colección de difusión cultural*; 47).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Explora as posibles relacións entre a figura de Antonio Couceiro Freijomil (1888-1954) e a súa vila natal, Pontedeume (CO). Interesa especialmente o apdo. “O idioma galego” (p. 116-117), onde se repasan brevemente as ideas de Couceiro Freijomil sobre a dignificación do idioma, a súa normativización e a súa normalización, sobre todo no ámbito do ensino (idea esta que, segundo a autora, tería a súa orixe nas experiencias do autor como docente na súa vila natal) [T.A.G.].

RECS.: Damián Suárez Vázquez, *Cadernos de Lingua*, 28, 2005:183-186 [185].

694 (N/05). FERNÁNDEZ REI, Francisco: “A contribución ao proceso de normalización lingüística de partidos políticos, sindicatos, institucións e asociacións que desenvolven o seu labor na cidade da Coruña. I. A reivindicación da lingua galega nas décadas de 1960 e 1970”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:145-149 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Logo dunha breve descrición do proceso de dignificación do uso público do galego na segunda metade do séc. XX, estúdanse os feitos que tiveron lugar na década de 1970 nos seguintes eidos: 1) O movemento asociativo e a reivindicación cultural do galego; 2) O nacionalismo e a reivindicación política do galego; 3) A galeguización das organizacións de ámbito estatal; 4) A igrexa e a entrada do galego na liturxia; 6) A universidade e o ensino non universitario; 7) Amable intransixencia no uso da lingua galega.

695 (R/05). GARCÍA TURNES, Beatriz: “O papel da lingua na construción da identidade galega durante a época rexionalista (1875-1916)”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:69-79, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/01/Garcia.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Estudo da importancia que adquire a lingua galega na construción da identidade galega a finais do séc. XIX, principalmente a partir das teorías de Manuel Murguía (1833-1923). Nun momento no que son moitas as discusións sobre se se trata dunha lingua ou un dialecto, é normal a publicación de artigos que abordan esta cuestión e a da súa orixe.

696 (R/05). NÚÑEZ SEIXAS, Xosé Manuel: “Idioma y nacionalismo en Galicia en el siglo XX: Un desencuentro histórico y algunos dilemas en el futuro”, *RAS*, 6, 1997:165-191. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/cps/1131558x/articulos/RASO9797110165A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

Análise das relacións entre o desenvolvemento do movemento nacionalista en Galicia e as actitudes lingüísticas do mesmo, atendendo tanto ás súas propostas de normalización como ás súas opcións en canto á posible normativización do galego. Neste sentido, analízase especialmente a polémica existente dentro do nacionalismo galego sobre a aceptación ou non da normativa oficializada polo goberno autónomo desde 1982 e as razóns da existencia de varias propostas alternativas. As claves

desta situación, máis aló dos argumentos filolóxicos de cada corrente, atópanse ante todo na cultura política forxada polo galeguismo político desde o franquismo, nos dilemas verbo da relación co estándar portugués desde principios do séc. XX e na maior ou menor radicalidade na afirmación nacionalista, que leva a cultivar o diferencialismo con maior ou menor frución. E, pola súa vez, ten un correlato nas actitudes cara ao idioma fomentadas pola cultura política do nacionalismo actual. Porén, existe unha certa falta de correspondencia entre eses debates e as actitudes lingüísticas da maioría da poboación galega [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

697 (N/05). RIBEIRA CASCUDO, Manuela: “Lugris Freire e a súa época”, [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego da Língua, 1-I-2005, <<http://www.agal-gz.org/modules.php?name=Downloads&do=getit&lid=126>>, [Formato: PDF comprimido], [Consulta: 23/05/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Biografía de Manuel Lugris Freire (1863-1940), homenaxeado no Día das Letras Galegas de 2006. Descríbese a súa actividade política, xornalística e literaria, xunto co seu labor a prol do idioma galego, coa participación na fundación da Real Academia Galega, nas Irmandades da Fala, etc. Dedicase un apdo. á *Gramática do Idioma Galego* (1922, vid. *BILEGA* 1016), cuxa finalidade era “lograr un estándar para o uso da nosa lingua”; ademais, percíbese nela “um intento de aproximaçom a formas comuns ao português sobre tudo no léxico”.

698 (R/05). RODRÍGUEZ GONZÁLEZ, Olivia: “Documentación acerca de las distintas consideraciones de Vicente Risco sobre la lengua y la literatura gallega”, *RFR*, 10, 1993:221-240. | [Ed. facs. dix.]: en *Revista de Filología Románica, 1983-2001 (nº 1 al 18)*, Madrid, Universidad Complutense de Madrid, 2003, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fll/0212999x/articulos/RFRM9393110221A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

A autora fai unha revisión dos traballos en que Vicente Risco (1884-1963) expresou as súas ideas sobre a lingua e a literatura galegas e establece tres etapas coincidentes con tres fases ideolóxicas da vida deste autor: na xuventude escribe en castelán, na etapa nacionalista faino exclusivamente en galego e abandónao na última etapa da súa vida para expresarse en castelán. Conclúe a autora que Risco “pasa del escepticismo de su 1ª etapa, a la consagración entusiasta, y cargada de esperanza en el futuro, de la fase galleguista; para terminar en la añoranza de lo perdido [...] que en los últimos años cuaja en un galleguismo ultraconservador y franquista” (p. 240).

699 (R/05). RODRÍGUEZ VALCÁRCCEL, María Xosé: “Reflexións sobre o corpus do galego na *Revista Gallega* (1895-1907)”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:417-430. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise das discusións sobre a lingua galega mantidas na *Revista Gallega* no período indicado no título. Abranguen aspectos relacionados: a) coa valoración do estado do idioma (as distintas opinións sobre a presenza de dialectalismos, o deterioro do idioma ou a calidade da lingua empregada polo escritores do momento); b) co modelo de lingua, con opinións favorables á escolla da lingua medieval como modelo, á conveniencia ou inconveniencia de adoptar como galego estándar a norma portuguesa (p. 422) e á defensa dun modelo de lingua baseado no galego oral; c) coa ortografía verbo da cal hai partidarios dunha ortografía etimolóxica e partidarios dunha ortografía fonética que reflecta a lingua oral.

700 (N/05). ROMERO, Marga: *Lorenzo Varela*, [Vigo], A Nosa Terra, 2005, 63 p., il.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Biografía divulgativa de Xesús Manuel Lorenzo Varela Vázquez (1916-1978), homenaxeado no Día das Letras Galegas de 2005. Faise un repaso pola vida e a obra deste autor con especial atención á súa etapa de exilio.

701 (N/05). SALGADO, Fernando: “Capítulo XXII: *Catro poemas*“, en *Lorenzo Varela: A voz desterrada*, Sada, A Coruña, Edicións do Castro, 2005:227-236, il.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Analiza a aparición da obra de Lorenzo Varela (1917-1978), *Catro poemas pra catro grabados*, escrita para o álbum *María Pita e tres retratos medievais* (Buenos Aires, Resol, 1944) de Luís Seoane. Afírmase que é a primeira vez que o poeta escribe en galego, destacando o fito que supuxo a publicación naquela altura, tanto polo feito de manter acesa a lingua galega nun contexto totalmente castelanizante, na cidade de Bos Aires, e por conseguir que lle fora publicada. As causas que o levarían a publicar en galego serían, dun lado, o feito de que “vencella a lingua galega aos recordos da infancia e da adolescencia” (p. 230), e doutro, “o coñecemento que Lorenzo tiña do cancionero medieval” (ibid.).

702 (N/05). TEIJEIRO SUÁREZ, Eva María: “El humor gráfico gallego y el contacto entre lenguas: tendencias y evolución a lo largo del siglo XX”, [Ed. en liña n.v.]: *RDV*, 4 [= Ana Rodríguez Barreiro e Ana García Lenza (coords.), *El contacto de lenguas*], 2005:105-113, <http://home.pages.at/resdi/Numeros/Numero4/Parte1_Art1.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 04/05/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

Analízase como se aborda no humor gráfico galego a situación lingüística de Galicia. Partindo da obra de Alfonso D. Rodríguez Castelao (1886-1950), faise un percorrido polo humor gráfico do séc. XX, constatando que a reivindicación lingüística se mantén desde a época de Castelao ata hoxe, coa denuncia das diferenzas sociais entre galego e castelán e a reivindicación nuns casos da equiparación de ambas as dúas linguas e noutros do monolingüismo galego. Aínda que a temática xeral é constante, houbo cambios na forma de abordala, incluíndose a miúdo o tema da lingua na prensa, o da política lingüística da Xunta de Galicia, o da celebración do *Día das Letras Galegas*, o do emprego da lingua por parte da administración, etc.

703 (N/05). VEIGA LÓPEZ, Lucía: “A contribución ao proceso de normalización lingüística de partidos políticos, sindicatos, institucións e asociacións que desenvolven o seu labor na cidade da Coruña. III”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:165-167 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Resúmese a contribución da Asociación xuvenil Xacarangandaina á normalización do uso do galego e repásase a historia de dita asociación.

Vid. tamén as entradas 4, 107, 119, 574, 629, 780, 813.

522 Planificación e política lingüística

704 (N/05). *Plan xeral de normalización da lingua galega*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [2005], XXVII + 294 p. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [2005], <<http://www.edu.xunta.es/ftpserver/portal/plan/plan.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005]. | Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, Centro de Documentación Sociolingüística de Galicia, [2005], <<http://www.consellodacultura.org/arquivos/cdsg/docs/plandenormalizacionlinguagalega.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 18/03/05]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: A Coruña, Consello da Avogacía Galega, [2005], <<http://www.avogacia.org/w3/IMG/pdf/PXNL.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/09/2007]. | [2ª ed.], [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Presidencia, Secretaría Xeral de Política Lingüística, [2006], XXVII + 294 p. | [Ed. facs. en liña n.v. da 2ª ed.]: [2006], <[http://www.xunta.es/linguagalega/arquivos/PNL22x24_textointegro\).pdf](http://www.xunta.es/linguagalega/arquivos/PNL22x24_textointegro).pdf)>, [Formato: PDF], [Consulta: 16/11/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Este ambicioso plan, que propón máis de mil medidas para a extensión e uso do galego na sociedade, foi aprobado o 21 de setembro de 2004, por unanimidade de todas as forzas políticas con representación no Parlamento de Galicia (doc. nº 17629, *BOPG* nº 622 do 07/09/2004). A presente edición inclúe: 1) *Presentación* (p. 1-24); 2) *Notas para un diagnóstico da saúde da lingua galega* (p. 29-36); 3) *Obxectivos xerais do plan* (p. 37-40); 4) *Estrutura do Plan Xeral de normalización da lingua galega* (p. 41-46); 5) *Sectores transversais* (p. 47-54), con apdos. referidos a dereitos lingüísticos, novas tecnoloxías e implementación do corpus e a definición dos respectivos obxectivos xerais; 6) *Sectores verticais* (p. 55-278), no que se consideran os seguintes sectores: *Administración, Educación, familia e mocidade, Medios de comunicación e industrias culturais, Economía, Sanidade, Sociedade e Proxección exterior da lingua*; establécese o diagnóstico de cada un e sinaláanse os obxectivos normalizadores; logo faise unha subdivisión en áreas, establecendo os obxectivos específicos para cada unha e as medidas a tomar. O texto da 2ª ed. é idéntico